

Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (fjärde avdelningen)

7 oktober 2015*

”Utomobligatoriskt skadeståndsansvar — Ekonomisk och monetär politik — ECB — Nationella centralbanker — Omstrukturering av den grekiska statsskulden — Program för köp av skuldinstrument — Avtal om obligationsbyte till förmån endast för Eurosystemets centralbanker — Den privata sektorns deltagande — Klausuler om kollektiva åtgärder — Kreditförstärkning i form av ett program för återköp avsett att bekräfta skuldinstrumentens egenskap av garantier — Privata borgenärer — En tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som syftar till att ge enskilda rättigheter — Berättigade förväntningar — Likabehandling — Ansvar till följd av lagenlig verksamhet — Onormal och särskild skada”

I mål T-79/13,

Alessandro Accorinti, Nichelino (Italien), och sökandena vars namn finns i bilagan, företrädna av advokaterna S. Sutti, R. Spelta och G. Sanna,

sökande,

mot

Europeiska centralbanken (nedan kallad ECB), inledningsvis företräd av S. Bening och P. Papapaschalis, därefter av P. Senkovic och M. Papapaschalis, och slutligen av P. Senkovic, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av advokaterna E. Castellani, B. Kaiser och T. Lübbig,

svarande,

angående en talan om ersättning för skada som sökandena påstår sig ha lidit bland annat till följd av ECB:s antagande av beslut 2012/153/EU av den 5 mars 2012 om godtagande av omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller fullt ut garanteras av Republiken Grekland (EUT L 77, s. 19) och andra åtgärder av ECB i samband med omstruktureringen av den grekiska statsskulden,

meddelar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen),

sammansatt av ordföranden M. Prek samt domarna I. Labucka och V. Kreuschitz (referent),

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 25 februari 2015,

följande

* Rättegångsspråk: italienska.

Dom

Tillämpliga bestämmelser

- 1 I artikel 127.1 och 127.2 FEUF stadgas Europeiska centralbankssystemets (nedan kallat ECBS) grundläggande mål och uppgifter.
- 2 I artikel 2 och artikel 3.1 i protokoll (nr 4) om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (EUT C 83, 2010, s. 230) (nedan kallad stadgan) fastställs dessa mål och dessa uppgifter på samma sätt.
- 3 I artikel 18 i stadgan föreskrivs följande:

”1. För att förverkliga målen för ECBS och utföra dess uppgifter får ECB och de nationella centralbankerna

- verka för de finansiella marknaderna genom att köpa och sälja fordringar och lätt omsättningsbara värdepapper med leverans (omgående eller på termin) eller enligt återköpsavtal och genom att ge och ta upp lån i sådana fordringar och värdepapper, såväl i euro som i andra valutor, samt genom transaktioner med ädelmetaller,
- utföra lånetransaktioner med kreditinstitut och andra marknadsaktörer, varvid lån ska lämnas mot tillfredsställande säkerheter.

2. ECB ska fastställa allmänna principer för marknads- och kredittransaktioner som utförs av ECB själv eller av de nationella centralbankerna samt för hur de villkor ska tillkännages enligt vilka de är beredda att ingå i sådana transaktioner.”

- 4 Europeiska centralbanken (ECB) har fastställt de allmänna principerna för marknads- och kredittransaktioner, först i sin riktlinje 2000/776/ECB av den 31 augusti 2000 om Eurosystemets penningpolitiska instrument och förfaranden (ECB/2000/7) (EGT L 310, s. 1). Denna riktlinje har sedan ändrats flera gånger och slutligen konsoliderats och ersatts, med verkan den 1 januari 2012, av ECB:s riktlinje 2011/817/EU av den 20 september 2011 om Eurosystemets penningpolitiska instrument och förfaranden (ECB/2011/14) (EUT L 331, s. 1). I bilaga I i denna riktlinje, med rubriken ”Allmän dokumentation av Eurosystemets penningpolitiska instrument och förfaranden” (nedan kallad den allmänna dokumentationen) anges de kriterier som styr det enhetliga genomförandet av penningpolitiken i euroområdet, bland vilka finns en definition av ”godtagbara tillgångar” (punkt 6). ECB har preciserat denna definition sist i sin riktlinje 2011/817, bland annat genom att i punkterna 6.3.1 och 6.3.2 i den allmänna dokumentationen fastställa de kriterier som styr både minimikravet på standarder för hög kreditvärdighet eller kreditkvalitetströskeln och kravet på hög kreditvärdighet för omsättningsbara tillgångar.

Bakgrund

- 5 I maj 2010 var, på grund av Greklands finansiella kris och diskussionerna om en omstruktureringsplan avseende Greklands statsskuld understödd av medlemsstaterna i euroområdet och av Internationella valutafonden (nedan kallad IMF), de finansiella marknadernas normala bedömning av de skuldinstrument som den grekiska regeringen utställt störd, vilket fick negativa följder för stabiliteten i euroområdets finansiella system.

- 6 Mot bakgrund av denna situation beslöt ECB, genom beslut av den 6 maj 2010 om tillfälliga åtgärder som rör godtagande av omsättningsbara skuldinstrument som emitteras eller garanteras av grekiska staten (ECB/2010/3) (EGT L 117, s. 102) att tillfälligt upphäva "Eurosysteemets minimikrav för kreditkvalitetströsklar, såsom anges i Eurosysteemets ramverk för kreditbedömning av värdepapper som är avsedda för handel i punkt 6.3.2 i den allmänna dokumentationen" (artikel 1.1 i nämnda beslut). I artikel 2 i detta beslut anges att "Eurosysteemets kreditkvalitetströskel [inte] ska ... tillämpas på omsättningsbara skuldinstrument som emitterats av grekiska staten" och att "[s]ådana tillgångar ska godtas som säkerhet vid Eurosysteemets penningpolitiska transaktioner, oavsett deras externa kreditbetyg". I artikel 3 i samma beslut föreskrivs en analog bestämmelse avseende "omsättningsbara skuldinstrument som emitterats av enheter etablerade i Grekland och fullt ut garanteras av grekiska staten".
- 7 I skäl 5 i beslut 2010/68 anges bland annat att "[d]en exceptionella åtgärden ... kommer att tillämpas fram till dess att ECB-rådet anser att marknaden är tillräckligt stabil för att återigen tillåta en normal tillämpning av Eurosysteemets penningpolitiska styrsystem för marknadstransaktioner".
- 8 Den 14 maj 2010 antog ECB beslut 2010/281/EU om inrättandet av ett program för värdepappersmarknaderna (ECB/2010/5) (EUT L 124, s. 8), på grundval av artikel 127.2 första stycket FEUF och särskilt av artikel 18.1 i stadgan.
- 9 I skälen 2–5 i beslut 2010/281 anges bland annat följande:
 - "(2) Den 9 maj 2010 beslutade och offentliggjorde ECB-rådet att man ska initiera ett tidsbegränsat program för värdepappersmarknaderna (nedan kallat programmet) mot bakgrund av de rådande exceptionella omständigheterna på finansmarknaderna, som kännetecknas av svåra spänningar inom vissa marknadssegment som försvårar den penningpolitiska transmissionsmekanismen och därmed även en effektiv penningpolitik vars målsättning är prisstabilitet på medellång sikt. Inom ramen för programmet får euroområdet [nationella centralbanker], i enlighet med sin procentuella andel i fördelningsnyckeln för teckning av ECB:s kapital, och ECB i direktkontakt med motparter genomföra direkta interventioner på euroområdets offentliga och privata värdepappersmarknader.
 - (3) Programmet utgör en del av Eurosysteemets gemensamma penningpolitik och kommer att tillämpas under begränsad tid. Programmets målsättning är att åter få värdepappersmarknaderna att fungera normalt och återställa en fungerande transmissionsmekanism för penningpolitiken.
 - ...
 - (5) Som en del av Eurosysteemets gemensamma penningpolitik bör de direkta köp av godkända omsättningsbara skuldinstrument som Eurosysteemets centralbanker genomför inom ramen för programmet genomföras enligt de regler som framgår av detta beslut."
- 10 Enligt artikel 1 i beslut 2010/281, under rubriken "Inrättandet av ett program för värdepappersmarknaderna", "får Eurosysteemets centralbanker köpa ... på sekundärmarknaderna – godkända omsättningsbara skuldinstrument som emitterats av staten eller offentligtrettsliga enheter i de medlemsstater som har euron som valuta ...". I artikel 2 föreskrivs som kriterium för att omsättningsbara skuldinstrument ska vara godtagbara bland annat att de ska vara "denominerade i euro" och ha emitterats av staten eller nämnda offentligtrettsliga enheter.

- 11 I ett pressmeddelande av den 1 juli 2011 från Internationella finansinstitutet (nedan kallat IFI) förklarade finansinstitutens globala intresseorganisation bland annat följande:

”Internationella finansinstitutets styrelse gör en insats för att arbeta med sina medlemmar och de övriga finansinstitutet, med den offentliga sektorn och med de grekiska myndigheterna, inte bara för att erbjuda [Republiken Grekland] ett betydande bidrag i form av kassaflöde, utan också för att lägga grunden för en mer hållbar skuldsättning.

Den privata finanssektorn är beredd att göra en frivillig ansträngning för samarbete, med insyn och i stor omfattning, för att stödja [Republiken Grekland], mot bakgrund av omständigheternas unika och exceptionella karaktär. ...

De privata investerarnas bidrag kommer att komplettera det finansiella stödet och den offentliga kassan och kommer att vara begränsat till ett visst antal möjligheter ...”

- 12 Den 21 juli 2011 sammanträffande euroområdet stats- och regeringschefer samt Europeiska unionens institutioner för att besluta om vilka åtgärder som skulle vidtas i syfte att övervinna de svårigheter som euroområdet ställts inför.

- 13 I deras gemensamma uttalande av den 21 juli 2011 anges bland annat följande:

”1. Vi välkomnar den grekiska regeringens åtgärder för att stabilisera de offentliga finanserna och reformera ekonomin liksom det nya åtgärdepaketet, bl.a. rörande privatisering, som det grekiska parlamentet nyligen antog. Det rör sig om exempellösa, men nödvändiga, ansträngningar för att den grekiska ekonomin åter ska få en hållbar tillväxt. Vi är medvetna om de ansträngningar som anpassningsåtgärderna medför för de grekiska medborgarna och är övertygade om att dessa uppoffringar är absolut nödvändiga för en ekonomisk återhämtning och kommer att bidra till landets framtida stabilitet och välfärd.

2. Vi är eniga om att stödja ett nytt program för [Republiken Grekland] och att tillsammans med IMF och med frivilliga bidrag från den privata sektorn fullt ut täcka finansieringsbehoven. Den totala officiella finansieringen kommer att uppgå till uppskattningsvis 109 miljarder euro. Programmet ska utformas så, att det, särskilt genom lägre räntesatser och längre löptider, på ett avgörande sätt förbättrar [Republiken Greklands] hållbara skuldsättning och refinansieringsprofil. Vi uppmanar IMF att fortsätta att bidra till finansieringen av det nya programmet för [Republiken Grekland]. Vi avser att använda oss av [europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten] för att finansiera nästa utbetalning. Vi kommer mycket noga att kontrollera att programmet strikt genomförs på grundval av en regelbunden bedömning som görs av kommissionen tillsammans med ECB och IMF.

...

5. Finanssektorn har förklarat sig vara beredd att på frivillig basis stödja [Republiken Grekland] med en rad olika alternativ för att ytterligare förstärka den övergripande hållbarheten. Den privata sektorns nettobidrag uppskattas till 37 miljarder euro ... Kreditförstärkningen kommer att ske genom stöd till säkerhetens kvalitet för att möjliggöra grekiska bankers fortsatta tillgång till Eurosystemets likviditetsåtgärder. Vi kommer att tillhandahålla lämpliga resurser för att rekapitalisera de grekiska bankerna om det är nödvändigt.”

- 14 När det gäller den privata sektorns delaktighet, anges i punkt 6 i nämnda uttalande följande:

”När det gäller vår allmänna inställning till den privata sektorns delaktighet i euroområdet vill vi att det står klart att [Republiken Grekland] behöver en extraordinär och unik lösning.”

- 15 Vid toppmötet den 26 oktober 2011 förklarade euroområdet stats- och regeringschefer bland annat följande:

”12. Den privata sektorns delaktighet spelar en avgörande roll för att återställa [Republiken Greklands] skuldsättning till en hållbar nivå. Därför välkomnar vi de pågående diskussionerna mellan [Republiken Grekland] och dess privata investerare i syfte att finna en lösning som gör det möjligt att fördjupa den privata sektorns delaktighet. Parallellt med ett ambitiöst reformprogram för den grekiska ekonomin, skulle den privata sektorns delaktighet garantera en minskning av den grekiska statsskulden i förhållande till BNP. Målet är att nå en skuldkvot på 120 procent senast år 2020. I detta syfte uppmanar vi [Republiken Grekland], de privata investerarna och alla berörda parter att utveckla ett frivilligt obligationsutbyte med en nominell diskontering på 50 procent på den nominella grekiska skuld som innehades av privata investerare. Euroområdets medlemsstater kommer att bidra till alla åtgärder avseende den privata sektorns deltagande med 30 miljarder euro. På denna grund är den offentliga sektorn beredd att bidra med ytterligare finansiering enligt programmet med ett belopp upp till 100 miljarder euro fram till år 2014, inbegripet den nödvändiga rekapitaliseringen av de grekiska bankerna. Det nya programmet ska fastställas senast vid slutet av år 2011 och obligationsutbytet ska genomföras i början av år 2012. Vi ber IMF att fortsätta att bidra till finansieringen av det nya grekiska programmet.

...

14. Förbättrade säkerheter ska tillhandahållas för att stärka kvaliteten på garantin, i syfte att göra det möjligt för de grekiska bankerna att fortsätta att använda dessa för att få tillgång till transaktionerna av likviditet inom ramen för eurosystelet.
15. Beträffande vårt allmänna synsätt avseende den privata sektorns deltagande i euroområdet, ska det erinras om det beslut som vi fattade den 21 juli [2011], enligt vilket [Republiken Greklands] situation kräver en extraordinär och unik lösning.”
- 16 Enligt ett pressmeddelande från det grekiska finansministeriet av den 17 november 2011 hade detta ministerium inlett förhandlingar med innehavarna av grekiska skuldinstrument i syfte att förbereda en frivillig utbytestransaktion av sådana instrument med en nominell diskontering (”haircut”) på 50 procent på den nominella grekiska skuld som innehades av privata investerare, såsom föreskrivs i punkt 12 i förklaringen av den 26 oktober 2011.
- 17 Den 15 februari 2012 ingick ECB och de nationella centralbankerna i Eurosystelet å ena sidan och Republiken Grekland å den andra en överenskommelse om utbyte, vilken avsåg utbyte av skuldinstrument som innehades av ECB och av de nationella centralbankerna mot nya grekiska skuldinstrument med samma nominella värden, räntesatser, datum för räntebetalningar och för återbetalning som de skuldinstrument som var avsedda att bytas ut, men som hade andra serienummer och datum.
- 18 Den 17 februari 2012 avgav ECB, på begäran av det grekiska finansministeriet, enligt artikel 127.4 FEUF, jämförd med artikel 282.5 FEUF, ett positivt yttrande avseende ett utkast till en grekisk lag om privata borgenärers deltagande i omstruktureringen av Republiken Greklands statsskuld, bland annat grundad på tillämpningen av ”klausuler om kollektiva åtgärder”.
- 19 I Eurogruppens förklaring av den 21 februari 2012 anges bland annat följande:

”... Eurogruppen noterar att de grekiska myndigheterna och den privata sektorn har nått en överenskommelse avseende de allmänna villkoren för erbjudandet om utbyte enligt (Private Sector Involvement) [nedan kallat PSI] som rör alla innehavare av skuldinstrument inom den privata sektorn. Denna överenskommelse garanterar ett värderingsavdrag på 53,3 procent. Eurogruppen anser att denna överenskommelse utgör en lämplig grund för utfärdandet av det erbjudande om utbyte som getts

innehavarna av grekiska skuldinstrument (PSI). Att PSI-transaktionen lyckas är en nödvändig förutsättning för ett program avsett att efterträda det nuvarande programmet. Eurogruppen räknar med att de privata borgenärerna i stor utsträckning deltar i utbytet av skulden, vilket på ett avgörande sätt skulle bidra till att [Republiken Greklands] skuld stabiliseras.

...

Eurogruppen noterar att de grekiska skuldinstrumenten i allmänhetens intresse innehas av Eurosystemet (ECB och [de nationella centralbankerna]). Eurogruppen noterar att de intäkter som genereras av de grekiska skuldinstrument som innehas av Eurosystemet kommer att bidra till ECB:s och [de nationella centralbankernas] vinst. ECB:s vinst kommer att betalas till [de nationella centralbankerna] i enlighet med bestämmelserna för fördelning av ECB:s vinst. [De nationella centralbankernas] vinst kommer att betalas till medlemsstaterna i euroområdet, i enlighet med [dessa bankers] bestämmelser om vinstfördelning.”

- 20 I ett pressmeddelande av den 21 februari 2012 offentliggjorde den grekiska finansministern huvuddragen i den planerade frivilliga utbytestransaktionen avseende grekiska skuldinstrument och tillkännagav att en lag skulle utarbetas och antas i detta avseende. Denna transaktion skulle omfatta en begäran om överenskommelse och en inbjudan riktad till privata innehavare av vissa grekiska skuldinstrument i syfte att byta ut de sistnämnda mot nya instrument med ett nominellt värde på 31,5 procent av värdet på den utbytta skulden och mot instrument som emitterats av Europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten och som ställts ut med en löptid på 24 månader och ett nominellt värde på 15 procent av den utbytta skulden, varvid dessa olika instrument skulle tillhandahållas av Republiken Grekland vid ingåendet av denna överenskommelse. Vidare skulle varje privat investerare som deltog i denna transaktion motta garantier som var särskiljbara från Republiken Grekland och knutna till bruttonationalprodukten med ett nominellt värde likställt med motsvarande värde på de nya skuldinstrumenten.
- 21 I ett pressmeddelande av den 24 februari 2012 preciserade den grekiska finansministern villkoren för den frivilliga utbytestransaktionen av skuldinstrument omfattande de privata investerarna (Private Sector Involvement) med hänvisning till den grekiska lagen nr 4050/2012 om innehavare av grekiska skuldinstrument, som hade antagits av det grekiska parlamentet den 23 februari 2012. Genom denna lag infördes ett förfarande för klausuler om kollektiva åtgärder, enligt vilket de föreslagna ändringarna blev rättsligt bindande för alla innehavare av skuldinstrument som omfattas av grekisk rätt och emitterades före den 31 december 2011, såsom de identifierats i ministerrådets akt i vilken PSI-inbjudningarna godtogs, om dessa ändringar godkänns kollektivt och utan åtskillnad avseende serie, av innehavare av skuldinstrument som representerar minst två tredjedelar av det nominella värdet av dessa instrument. I ingressen till denna lag anges bland annat att ”... [ECB] och de övriga medlemmarna i Eurosystemet har ingått särskilda överenskommelser med [Republiken Grekland] i syfte att undvika att deras uppgift och deras institutionella roll, liksom [ECB:s] roll i utarbetandet av en penningpolitik, såsom de följer av fördraget, åsidosätts”.
- 22 Enligt skäl 3 i Europeiska centralbankens beslut 2012/433/EU av den 18 juli 2012 om upphävande av beslut ECB/2012/3 om godtagande av omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller fullt ut garanteras av Republiken Grekland i samband med Republiken Greklands erbjudande om skuldbyte (ECB/2012/14) (EUT L 199, s. 26), utfärdades parallellt den 24 februari 2012 en förbättrad säkerhet i form av återköpsavtal för att stärka kvaliteten på omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller garanteras av Republiken Grekland till förmån för de nationella centralbankerna.
- 23 Sökandena, det vill säga Alessandro Accorinti och de sökandena vars namn anges i bilagan, innehavare av grekiska skuldinstrument, har deltagit i omstruktureringen av den grekiska statsskulden och har lidit stora förluster av det nominella värdet av deras instrument vid genomförandet av erbjudandet av

utbyte av grekiska obligationer enligt den privata sektorns inblandning (PSI) och förfarandet med stöd av klausulerna om kollektiva åtgärder som gjorde skuldutbytet obligatoriskt för alla berörda privata investerare, på grundval av den grekiska lagen nr 4050/2012.

- 24 Den 27 februari 2012 antog ECB beslut 2012/133/EU om upphävande av beslut ECB/2010/3 om tillfälliga åtgärder som rör godtagande av omsättningsbara skuldinstrument som emitteras eller garanteras av grekiska staten (ECB/2012/2) (EUT L 59, s. 36) (se punkt 6 ovan), vilket fick till följd att godtagandet av de grekiska skuldinstrumenten som säkerheter för transaktioner inom Eurosystemets penningpolitik upphörde.
- 25 Till stöd för detta upphävande anges i skälen 4 och 5 till beslut 2012/133 dels att "Republiken Grekland har, med avseende på deltagandet från den privata sektorn, beslutat att initiera ett erbjudande om skuldbyte riktat till innehavare av omsättningsbara skuldinstrument som emitterats av grekiska staten", dels att "Republiken Greklands beslut har lett till att de omsättningsbara skuldinstrument som emitterats av grekiska staten eller som emitterats av enheter etablerade i Grekland och fullt ut garanteras av grekiska staten har blivit ännu mindre tillfredsställande som säkerheter för Eurosystemets transaktioner".
- 26 Enligt artikel 2 i nämnda beslut träder detta i kraft den 28 februari 2012.
- 27 I ett avtalsprotokoll daterat den 1 mars 2012 kom Europeiska kommissionen, agerande för euroområdet medlemsstaters räkning, och Republiken Grekland överens om bland annat följande:
- "Republiken Grekland kommer att lansera ett erbjudande om utbyte avseende de godtagbara obligationer som ännu inte har betalats i syfte att minska deras nominella värde med 53,5 procent. Innehavarna av dessa instrument kommer att erbjudas ett byte av befintliga obligationer mot Republiken Greklands nya obligationer med ett nytt nominellt värde på 31,5 procent av det ursprungliga nominella värdet. Vidare kommer 15 procent av det nominella värdet att täckas av skuldebrev som beviljas dessa innehavare ..."
- 28 När det gäller krediter som ska beviljas av Europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten anges i protokollet följande:
- "Ett belopp på 35 miljarder euro ska användas för att underlätta att omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller garanterats av den grekiska regeringen förblir godtagbara som säkerhet för Eurosystemets penningpolitiska transaktioner. Detta kommer att uppnås genom inrättandet av ett återköpsprogram så länge en underlåtelse att betala eller selektiv underlåtelse att betala kan tillskrivas Republiken Grekland eller dess obligationer till följd av erbjudandet om skuldbyte ..."
- 29 Den 1 mars 2012 ingick Europeiska finansiella stabilitetsfaciliteten, Republiken Grekland, den grekiska finansiella stabilitetsfaciliteten, i egenskap av garant, och den grekiska centralbanken en överenskommelse om en finansiell stödåtgärd på 35 miljarder euro för att finansiera kreditförstärkningen i form av ett återköpsprogram och underlätta att de grekiska obligationerna kunde fortsätta godtas som säkerheter inom ramen för Eurosystemets lånetransaktioner.
- 30 Den 5 mars 2012 antog ECB beslut 2012/153/EU om godtagande av omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller fullt ut garanteras av Republiken Grekland i samband med Republiken Greklands erbjudande om skuldbyte (ECB/2012/3) (EUT L 77, s. 19).
- 31 Enligt artikel 1.1 i beslut 2012/153 krävs "[f]ör att omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller fullt ut garanteras av Republiken Grekland, men som inte uppfyller Eurosystemets minimikrav för kreditkvalitetströsklar, ska få användas som säkerhet vid Eurosystemets penningpolitiska transaktioner i enlighet med Eurosystemets ramverk för kreditbedömning av vissa omsättningsbara tillgångar i bilaga I punkt 6.3.2 i riktlinje ECB/2011/14 om de uppfyller övriga krav som framgår i bilaga I i riktlinje

ECB/2011/14, ... att Republiken Grekland tillhandahåller de nationella centralbankerna en förbättrad säkerhet i form av återköpsavtal". I artikel 1.2 i beslut 2012/153 föreskrivs att "[d]e omsättningsbara skuldinstrument som avses i punkt 1 ska godtas under den tid som den förbättrade säkerheten är giltig". I enlighet med artikel 2 trädde detta direktiv i kraft den 8 mars 2012.

32 I skäl 2 i beslut 2012/153 anges följande:

"Den 21 juli 2011 offentliggjorde euroområdet stats- och regeringschefer samt unionens institutioner åtgärder för att stabilisera Greklands offentliga finanser, vilket bl.a. omfattade deras stöd för att tillhandahålla förbättrade säkerheter för att stärka kvaliteten på omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller garanteras av Republiken Grekland. ECB-rådet [beslutade] att sådana förbättrade säkerheter [skulle] tillhandahållas av Republiken Grekland till förmån för de nationella centralbankerna ..."

33 I skäl 3 i detta beslut anges följande:

"ECB-rådet [beslutade] att Eurosystemets kreditkvalitetströsklar tillfälligt [borde] upphävas avseende sådana omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller fullt ut [garanterades] av Republiken Grekland och som [omfattades] av de förbättrade säkerheterna."

34 Enligt artikel 2 i beslut 2012/153 trädde detta i kraft den 8 mars 2012.

35 Genom beslut 2012/433 upphävde ECB beslut ECB/2012/153 med verkan den 25 juli 2012 (artiklarna 1 och 2).

36 I skäl 3 i detta beslut anges följande:

"Inom ramen för erbjudandet om skuldbyte som Republiken Grekland riktat till innehavare av omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller garanteras av grekiska staten utfärdades den 24 februari 2012 en förbättrad säkerhet i form av återköpsavtal för att stärka kvaliteten på omsättningsbara skuldinstrument som emitterats eller garanteras av Republiken Grekland till förmån för de nationella centralbankerna."

37 Till följd av ett beslut av ECB-rådet offentliggjorde ECB den 6 september 2012 följande pressmeddelande med titeln "6 september 2012 – tekniska detaljer avseende Eurosystemets direkta monetära transaktioner":

"Såsom meddelades den 2 augusti 2012, har ECB-rådet i dag fattat beslut om vissa tekniska förutsättningar för Eurosystemets monetära transaktioner på andrahandsmarknaderna för statsobligationer, vilka syftar till att säkerställa en lämplig transmission av den monetära politiken och dess enhetlighet. Dessa transaktioner, benämnda monetära transaktioner (Outright Monetary Transactions – OMT), ska genomföras inom följande ram:

Villkor En nödvändig förutsättning för de monetära transaktionerna är att det finns stränga och effektiva villkor knutna till ett lämpligt program inom Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten/Europeiska stabilitetsmekanismen [nedan kallade EFSF respektive ESM]. Detta kan ha formen av ett fullskaligt makroekonomiskt anpassningsprogram eller ett förebyggande program (kreditlina med utvidgade villkor – 'Enhanced Conditions Credit Line') inom EFSF/ESM, förutsatt att det innefattar en möjlighet för EFSF/ESM att göra köp på förstahandsmarknaden. Det bör också eftersträvas att IMF medverkar i utformningen av de landspecifika villkoren och i uppföljningen av programmet. ECB-rådet ska överväga att genomföra monetära transaktioner i den mån de är motiverade ur ett monetär-politiskt perspektiv och förutsatt att programmets villkor iakttas fullt ut. De ska avslutas så snart målet för dem har uppnåtts eller om det makroekonomiska

anpassningsprogrammet eller det förebyggande programmet inte efterlevs. Efter en noggrann bedömning ska ECB-rådet fatta beslut om att påbörja, fortsätta med eller avbryta de monetära transaktionerna, efter eget gottfinnande och i enlighet med dess mandat avseende monetär politik.

Täckning De monetära transaktionerna ska övervägas vid framtida makroekonomiska anpassningsprogram eller förebyggande program inom EFSF/ESM enligt ovan. De får även övervägas avseende medlemsstater som i nuläget tillämpar ett makroekonomiskt anpassningsprogram, när dessa åter får tillträde till obligationsmarknaden. Transaktionerna ska koncentreras till den kortare delen av avkastningskurvan och i synnerhet till statsobligationer med en löptid på mellan ett och tre år. Inga kvantitativa begränsningar fastställs i förväg vad beträffar omfattningen av de monetära transaktionerna.

Behandling av borgenärer Eurosystemet har för avsikt att i rättsakten rörande monetära transaktioner klargöra att det går med på att bli behandlat på samma sätt (*pari passu*) som privata och andra borgenärer, vad beträffar obligationer som emitterats av länder i euroområdet och som eurosystemet har köpt genom monetära transaktioner, i enlighet med villkoren för dessa obligationer. ...”

Förfarandet och parternas yrkanden

- 38 Sökandena har väckt förevarande talan genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 11 februari 2013.
- 39 Genom skrivelse som inkom till tribunalens kansli den 27 maj 2013, har Nausicaa Anadyomène SAS, ett bolag bildat i Paris (Frankrike) vars verksamhetsändamål är förvärv, förvaltning för egen räkning och värdering av obligationer, ansökt om att få intervensera i förevarande mål till stöd för sökandenas yrkanden och att få ta del av alla handlingar i förevarande mål utom konfidentiella dokument.
- 40 Genom skrivelse som inkom till tribunalens kansli den 21 juni 2013 har sökandena yrkat att tribunalen ska tillåta Nausicaa Anadyomène att få intervensera i förevarande mål till stöd för sökandenas yrkanden och att de ska få ta del av alla handlingar i förevarande mål.
- 41 Genom skrivelse som inkom till tribunalens kansli den 21 juni 2013 yrkade ECB att Nausicaa Anadyomènes interventionsansökan skulle avslås, bland annat på grund av att detta bolag inte visat att det hade något direkt och aktuellt intresse av tvistens utgång i den mening som avses i artikel 40 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och att tribunalen skulle förplikta Nausicaa Anadyomène att bära sina egna rättegångskostnader och ersätta ECB:s kostnader.
- 42 I samband med att sammansättningen av tribunalens avdelningar ändrades, förordnades referenten att tjänstgöra på fjärde avdelningen, varför målet tilldelades denna avdelning.
- 43 Genom beslut av den 13 december 2013, vilket på ECB:s begäran rättades genom beslut av den 14 februari 2014, avlog ordföranden för tribunalens sjunde avdelning Nausicaa Anadyomènes interventionsansökan och förpliktade detta bolag att bära sina egna rättegångskostnader och ECB:s kostnader i samband med interventionsansökan.
- 44 Genom beslut av den 25 juni 2014, Accorinti m.fl./BCE (T-224/12, EU:T:2014:611), avisade tribunalen den talan om ogiltigförklaring som vissa av sökandena hade väckt mot beslut 2012/153.
- 45 På grundval av referentens rapport beslutade tribunalen (fjärde avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet.
- 46 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 25 februari 2015.

47 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

- förklara att förevarande talan kan upptas till sakprövning,
- erkänna ECB:s ansvar enligt artikel 340 FEUF,
- förplikta ECB att ersätta den skada som sökandena har lidit med ett belopp på minst 12 504 614,98 euro, det vill säga de belopp som anges för var och en av dem i punkterna 68–72 i ansökan, eller annat belopp som tribunalen finner skäligt, med reservation för preciseringar under förfarandets gång, jämte avkastningsränta och dröjsmålsränta på dessa belopp,
- i andra hand, förplikta ECB att ersätta den skada sökandena har lidit med ett belopp på minst 3 668 020,39 euro, det vill säga de belopp som har angetts för var och en av sökandena i punkterna 74–76 i ansökan, eller annat belopp som tribunalen finner skäligt, med reservation för preciseringar under förfarandets gång, jämte avkastningsränta och dröjsmålsränta på dessa belopp,
- i tredje hand, förplikta ECB att ersätta den skada som sökandena har lidit med ett belopp på minst 2 667 651,19 euro, det vill säga de belopp som har angetts för var och en av sökandena i punkterna 77 och 78 i ansökan, eller annat belopp som tribunalen finner skäligt, med reservation för preciseringar under förfarandets gång, jämte avkastningsränta och dröjsmålsränta på dessa belopp,
- i fjärde hand, förplikta ECB att ersätta den skada sökandena har lidit med anledning av ECB:s rättsenliga handlande med ett belopp som tribunalen finner skäligt, och
- förplikta ECB att ersätta rättegångskostnaderna.

48 ECB har yrkat att tribunalen ska

- avvisa eller ogilla talan, och
- förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

1. ECB:s utomobligatoriska ansvar på grund av en rättsstridig åtgärd

Upptagande till sakprövning

- 49 ECB anser att talan ska avvisas, eftersom ansökan inte uppfyller kraven i artikel 44.1 c i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 2011 och eftersom mål T-224/12, som avsåg vissa av sökandena i förevarande mål, pågick vid tribunalen vid den tidpunkt då talan i förevarande mål väcktes. Vidare har förevarande skadeståndstalan till syfte att kringgå ett avvisande av de yrkanden om ogiltigförklaring som avser samma rättsstridigheter och har samma ekonomiska syften.
- 50 Med hänsyn till kraven i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, kan talan inte tas upp till sakprövning vare sig vad gäller de påstådda rättstridigheterna eller de skador som sökandena påstår sig ha lidit, inbegripet kvantifieringen av dessa rättstridigheter och skador. Det preciseras inte tillräckligt i ansökan av vilka skäl PSI, som ett resultat av den grekiska lagen nr 4050/2012, skulle kunna medföra ansvar för ECB, då ECB enbart hade spelat en rådgivande roll i detta sammanhang och inte, ens indirekt, hade kunnat orsaka den påstådda skadan. Vidare har kvantifieringen av den nämnda

skadan inte styrkts av tillräckliga bevis i ansökan. De bankkontoutdrag som bilagts ansökan uppfyller inte dessa krav, eftersom dessa bilagor inte innehåller några uttryckliga och precisa hänvisningar till de berörda sökandena.

- 51 Enligt ECB har de påstådda olagliga beteendena och deras orsakssamband med den påstådda skadan inte styrks av tillräckliga bevis i ansökan. Till stöd för de påstådda "övertygande förklaringarna" av representanter för ECB, har sökandena i ansökan begränsat sig till att göra en allmän hänvisning till olika pressartiklar och andra handlingar som bilagts. Det samma gäller för de påstådda åsidosättandena av rättssäkerhetsprincipen och proportionalitetsprincipen och det påstådda maktmissbruket, inbegripet det sätt på vilket ECB:s enbart rådgivande roll skulle ha kunnat medföra sådana rättsstridigheter. Sökandena har inte heller i ansökan förklarat på vilket sätt utbytesavtalet av den 15 februari 2012 och andra beteenden från ECB:s sida skulle ha kunnat bidra till uppkomsten av den påstådda skadan vilken helt kan tillskrivas genomförandet av den grekiska lagen nr 4050/2012. Vidare har sökandena inte i ansökan identifierat något specifikt beteende från ECB:s sida som skulle ha kunnat frånta det grekiska parlamentets ledamöter deras politiska oberoende och deras suveräna beslutanderätt. Sökandena har dessutom inte styrkt att det skulle finnas ett orsakssamband mellan beslut 2012/153, som först uppstått efter Republiken Greklands beslut att använda PSI, och den skada som de lidit. Slutligen har sökandena inte i ansökan angett de uppgifter som är nödvändiga för att kvantifiera den skada som de påstår sig ha lidit, bland annat vid vilket datum och till vilket pris de förvärvade de berörda grekiska skuldinstrumenten, deras ursprungliga förfallodatum, de specifika egenskaperna hos dessa instruments kuponger, de värderingsavdrag som tillämpas individuellt för att minska betalningsbeloppet för nya kuponger och slutligen "investerarens uppskattning av de 15 procent av FESF-instrumenten med en förfallotid på ett år respektive två år och av de säkerheter som är indexerade i enlighet med BNP och beviljas i utbyte".
- 52 Sökandena har bestritt ECB:s argument och anser att talan ska tas upp till sakprövning.
- 53 När det gäller ECB:s huvudargument ska det erinras om att enligt artikel 21 första stycket i domstolens stadga, jämförd med artikel 53 första stycket i denna stadga och artikel 44.1 c i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991, ska ansökan genom vilken talan anhängiggörs innehålla uppgifter om tvisteföremålet och en kort framställning av grunderna för talan. Dessa uppgifter ska vara så klara och precisa att svaranden kan förbereda sitt försvar och att tribunalen kan pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till andra uppgifter. I syfte att säkerställa rättssäkerheten och en god rättskipning kan en talan endast tas upp till sakprövning om de väsentliga, faktiska och rättsliga, omständigheter som talan grundas på, åtminstone kort men på ett konsekvent och begripligt sätt, framgår av innehållet i själva ansökan. För att uppfylla dessa krav ska en ansökan med yrkande om ersättning för skada som påstås ha vållats av en av unionens institutioner innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa det handlande som läggs institutionen till last, skälen till att sökanden anser att det finns ett orsakssamband mellan handlandet och den skada som sökanden säger sig ha lidit samt arten och omfattningen av denna skada (se tribunalens dom av den 2 mars 2010, Arcelor mot parlamentet och rådet, T-16/04, REU, EU:T:2010:54, punkt 132 och där angiven rättspraxis).
- 54 I förevarande fall kan inte ECB med framgång göra gällande att ansökan inte uppfyller formkraven, eftersom dess text tillräckligt anger de faktiska och rättsliga omständigheter som gör det möjligt att identifiera det beteende som ECB klandras för, skälen till varför sökandena anser att det föreligger ett orsakssamband mellan detta beteende och de skador som de påstår sig ha lidit samt dessa skadors art och omfattning. I realiteten innebär ECB:s argument ett bestridande, förtäckt av bedömningen av huruvida talan kan tas upp till sakprövning med hänsyn till artikel 44.1 c i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, av att det föreligger någon giltig grund för skadeståndsanspråken, bland annat beträffande förekomsten av orsakssamband, vars olika delar emellertid har angetts tillräckligt i ansökan, under ett separat avsnitt med rubriken "ECB:s ansvar i förhållande till artiklarna 268 [FEUF] och 340 FEUF".

- 55 För det första har sökandena gjort gällande flera rättsstridiga beteenden som de tillskriver ECB, först sammanfattade i punkt 32 i ansökan och sedan utvecklade mer detaljerat, nämligen för det första i punkterna 33–35 vad gäller det påstådda åsidosättandet av principen om skydd för berättigade förväntningar, för det andra i punkterna 36 och 37 beträffande principen om likabehandling av alla borgenärer och för det tredje i punkterna 38 och 39 avseende maktmissbruk och åsidosättande av principerna om proportionalitet, inre sammanhang och rationalitet och för det fjärde i punkterna 40 och 41 när det gäller åsidosättande av artiklarna 123 FEUF och 127 FEUF samt artikel 21 i stadgan.
- 56 Vidare har sökandena, i punkt 45 och följande punkter, preciserat arten och omfattningen av de påstådda skadorna, vilka enligt dem följer av dessa rättsstridiga beteenden, inbegripet förekomsten av ett orsakssamband mellan dessa omständigheter. Det anges således i punkt 48 i ansökan att den ”skada som följer av ECB:s åsidosättande [av principen om] likabehandling ... på ett oproportionerligt sätt har drabbat en liten och tydligt avskild grupp av sparare/borgenärer, vilka innehade högst 6 procent av den grekiska skulden, medan ECB och de [nationella centralbankerna] innehade 22 procent av denna”. I punkterna 49–52 i ansökan har sökandena angett att deras förlust av 75 procent av värdet av deras grekiska skuldinstrument inom ramen för PSI, åtminstone delvis är en följd av ECB:s påstådda åsidosättande, till nackdel för sökandena, av principen om likabehandling, bland annat genom att ingå utbytesavtalet av den 15 februari 2012 – då detta uteslöt ett deltagande från ECB och de nationella centralbankerna i omstruktureringen av den grekiska statsskulden – och genom att anta beslut 2012/153. Sökandena har vidare, i punkt 54 och följande punkter i ansökan, uttryckligen tagit upp frågan om orsakssamband mellan den skada som de påstår sig ha lidit och det rättsstridiga beteende som de klandrar ECB för genom att göra en kontrafaktisk analys med beaktande av såväl den hypotetiska situation i vilken nämnda beteende inte hade skett och frågan huruvida den grekiska lagen nr 4050/2012 kunde bryta detta orsakssamband, vilket sökandena har bestritt. I detta hänseende preciseras, bland annat, i punkt 56 i ansökan, att ”[o]m ECB och [de nationella centralbankerna] inte enhälligt, på ett diskriminerande och olagligt sätt, hade beslutat att ställa sig utanför omstruktureringen av den grekiska [stats]skulden skulle inte den skada som orsakats investerarnas egendomssituation ha inträffat eller åtminstone ha varit mindre omfattande och allvarig, eftersom fördelningen av förlusterna och av minskningen av värdet på de grekiska obligationerna nödvändigtvis skulle ha reducerats i förhållande till de fordringar som ingick i ECB:s och [de nationella centralbankernas] portfölj, vilka emellertid hade [bytts ut] tidigare ...”.
- 57 För det tredje har sökandena, i punkt 68 och följande punkter, beskrivit omfattningen av de skador som de påstår sig ha lidit genom en konkret beloppsmässig uppskattning. I detta hänseende kan ECB:s argument att en konkret kvantifiering av dessa skador skulle ha förutsatt att ytterligare information lämnats inte vederlägga denna slutsats, eftersom en sådan kvantifiering – och än mindre dess riktighet i sak – inte ingår bland de nödvändiga formkraven eller kraven för upptagande av sakprövning av en skadeståndstalan (se dom av den 16 september 2013, ATC m.fl./kommissionen, T-333/10, REU, EU:T:2013:451, punkterna 198–201 och där angiven rättspraxis).
- 58 Av detta följer att de förklaringar som lämnats i själva ansökan är så klara och precisa att ECB kan förbereda sitt försvar och att tribunalen kan pröva talan, vilket bekräftas av själva innehållet i svarsinlagan, bland annat när det gäller att skadeståndstalan är ogrundad. Av detta ska slutsatsen dras att ansökans text anger de huvudsakliga faktiska och rättsliga omständigheter på vilka förevarande talan är grundad på ett tillräckligt konsekvent och begripligt sätt för att uppfylla kraven i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991.
- 59 ECB har inte heller någon grund för att, i andra hand, göra gällande att skadeståndstalan inte kan tas upp till sakprövning på grund av litispendens, eftersom den bygger på att beslut 2012/153, vilket vissa av sökandena har angripit inom ramen för mål T-224/12, är rättsstridigt, eller på att denna talan har väckts enbart för att kringgå villkoren för upptagande till sakprövning av talan om ogiltigförklaring.

- 60 För det första saknar den rättspraxis som rör bestridande av beviljandet av finansiellt stöd från gemenskapen (beslut av den 26 oktober 1995, *Pevasa och Inpesca/kommissionen*, C-199/94 P och C-200/94 P, REG, EU:C:1995:360, punkt 27, och dom av den 7 februari 2001, *Inpesca/kommissionen*, T-186/98, REG, EU:T:2001:42, punkterna 76 och 77), som ECB har gjort gällande till stöd för sitt argument, relevans. Till skillnad från den situation som lett fram till nämnda rättspraxis, har sökandena i förevarande mål inte genom deras skadeståndstalan försökt uppnå ett resultat jämförbart med det som de eftersträvade med deras talan om ogiltigförklaring i mål T-224/12. Den talan avsåg endast ogiltigförklaring av beslut 2012/153 utan att eftersträva ett ekonomiskt mål. Vidare var, eftersom nämnda talan om ogiltigförklaring hade väckts inom den frist som föreskrivs i artikel 263 sjätte stycket FEUF, ett kringgående i den mening som avses i denna rättspraxis omedelbart uteslutet. Det är nämligen bara i undantagsfall och för att säkerställa att denna frist inte kringgås som en skadeståndstalan har avisats i rättspraxis, det vill säga när den har väckts samtidigt som en talan om ogiltigförklaring, med motiveringen att skadeståndstalan i själva verket syftade till att få ett enskilt lagakraftvunnet beslut upphävt och då den, om den bifölls, skulle få till följd att rättsverkningarna av beslutet i fråga undanröjdes (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 oktober 2002, *Astipesca/kommissionen*, T-180/00, REG, EU:T:2002:249, punkt 139, och dom av den 3 april 2003, *Vieira m.fl./kommissionen*, T-44/01, T-119/01 och T-126/01, REG, EU:T:2003:98, punkt 213).
- 61 Vidare ska det erinras om att skadeståndstalan är en självständig form av talan, som har en särskild funktion i rättsmedelssystemet och är underkastad villkor som utformats med hänsyn till dess särskilda syfte. Medan talan om ogiltigförklaring och passivitetstalan syftar till att vidta sanktionsåtgärder då en juridiskt bindande rättsakt är rättsstridig eller då en juridiskt bindande rättsakt saknas, är skadeståndstalans föremål ett yrkande om ersättning för en skada som följer av en rättsakt eller av ett otillåtet agerande som en institution eller ett unionsorgan är ansvarigt för (se domstolens dom av den 23 mars 2004, *ombudsmannen/Lamberts*, C-234/02 P, REG, EU:C:2004:174, punkt 59 och där angiven rättspraxis, dom av den 27 november 2007, *Pitsiorlas/rådet och ECB*, T-3/00 och T-337/04, REG, EU:T:2007:357, punkt 283, och dom av den 3 mars 2010, *Artegoda/kommissionen*, T-429/05, REG, EU:T:2010:60, punkt 50). För det första kan denna självständiga form av talan inte ifrågasättas enbart av den anledningen att en sökande bestämmer sig för att i turordning väcka en talan om ogiltigförklaring och en skadeståndstalan. Vidare medför inte rättegångshinder mot en sådan talan om ogiltigförklaring ett rättegångshinder mot en skadeståndstalan som väckts senare enbart på grund av att båda fallen av talan vilar på liknande, eller identiska, grunder avseende rättsstridighet. En sådan tolkning skulle nämligen strida mot själva principen om rättsmedlens inbördes självständighet och följaktligen frånta artikel 268 FEUF, jämförd med artikel 340 tredje stycket FEUF, dess ändamålsenliga verkan.
- 62 Slutligen räcker det, under förutsättning att ECB trots allt avser göra gällande en risk för kringgående av förfarandet eller missbruk av ett rättsmedel, för det första att erinra om att ovan i punkt 60 nämnda rättspraxis är av exceptionell karaktär och således ska tillämpas strikt. (Se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 november 2004, *Cantina sociale di Dolianova m.fl./kommissionen*, T-166/98, REG, EU:T:2004:337, punkt 122 och där angiven rättspraxis, vilken inte motsades på denna punkt av domen av den 17 juli 2008, *kommissionen/Cantina sociale di Dolianova m.fl.*, C-51/05 P, REG, EU:C:2008:409, punkt 63. Se även, för ett liknande resonemang, dom av den 19 april 2007, *Holcim (Deutschland)/kommissionen*, C-282/05 P, REG, EU:C:2007:226, punkt 32). Vidare räcker det att konstatera att sökandena i förevarande mål, genom deras skadeståndstalan, inte strävar efter att upphäva de omstridda rättsakterna utan att erhålla ersättning för den skada som de påstår följer av antagandet eller genomförandet av dessa.
- 63 Mot denna bakgrund kan ECB:s invändning om rättegångshinder inte bifallas.

Prövning i sak

Villkoren för att ECB:s handlande ska leda till ansvar för unionen enligt artiklarna 268 FEUF och 340 FEUF

- ⁶⁴ Det ska erinras om att ECB, enligt artikel 340 tredje stycket FEUF, ska ersätta skada som orsakats av banken själv eller av dess anställda under tjänsteutövning i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar.
- ⁶⁵ Det följer av fast rättspraxis, i de delar som är tillämpliga på ECB:s utomobligatoriska ansvar enligt artikel 340 tredje stycket FEUF, att unionens utomobligatoriska skadeståndsansvar enligt artikel 340 andra stycket FEUF för rättsstridigt agerande av dess institutioner eller organ kräver att flera villkor är uppfyllda, nämligen att det agerande som läggs unionens institution eller organ till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (se dom av den 9 november 2006, Agraz m.fl./kommissionen, C-243/05 P, REG, EU:C:2006:708, punkt 26 och där angiven rättspraxis, och dom Arcelor/Europaparlamentet och rådet, punkt 53 ovan, EU:T:2010:54, punkt 139 och där angiven rättspraxis).
- ⁶⁶ Eftersom dessa villkor är kumulativa, ska talan ogillas i sin helhet om ett av dessa villkor inte är uppfyllt (se dom Arcelor/Europaparlamentet och rådet, punkt 53 ovan, EU:T:2010:54, punkt 140 och där angiven rättspraxis).
- ⁶⁷ När det gäller villkoret avseende rättsstridigt handlande som läggs en institution eller ett organ till last, fordras enligt rättspraxis att det har visats att det skett en tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som har till syfte att ge enskilda rättigheter (dom av den 4 juli 2000, Bergaderm och rådet/kommissionen, C-352/98 P, EU:C:2000:361, punkt 42). Det avgörande rekvisitet för att en överträdelse av unionsrätten ska anses vara tillräckligt klar är att institutionen eller organet uppenbart och allvarligt har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning. Om denna institution endast förfogar över ett i hög grad begränsat, eller till och med obefintligt, utrymme för skönsmässig bedömning kan det förhållandet att unionsrätten har överträtts i sig vara tillräckligt för att det ska vara fråga om en tillräckligt klar överträdelse (dom av den 10 december 2002, kommissionen/Camar och Tico, C-312/00 P, EU:C:2002:736, punkt 54, dom Arcelor/Europaparlamentet och rådet, punkt 53 ovan, EU:T:2010:54, punkt 141, och dom ATC m.fl./kommissionen, punkt 57 ovan, EU:T:2013:451, punkt 62).
- ⁶⁸ Det ska i detta hänseende preciseras att ECB:s kritiserade ageranden inträffade inom ramen för uppgifter som den tilldelats för fastställandet och genomförandet av unionens penningpolitik, enligt artiklarna 127 FEUF och 282 FEUF samt artikel 18 i stadgan, bland annat genom dess ingripanden på kapitalmarknaderna och dess genomförande av lånetransaktioner. Dessa bestämmelser ger ECB ett brett utrymme för skönsmässig bedömning, vars utövande kräver komplexa bedömningar av ekonomisk och social karaktär samt av situationer som präglas av snabb utveckling, vilka ska utföras inom Eurosystemet eller unionen i sin helhet. En eventuell tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel måste således bestå i ett uppenbart och allvarligt överskridande av gränserna för det utrymme för skönsmässig bedömning som unionslagstiftaren förfogar över vid utövandet av sin behörighet på området för penningpolitiken. Detta är i än högre grad fallet då användningen av detta utrymme för skönsmässig bedömning innebär att ECB dels måste kunna förutse och bedöma ekonomiska utvecklingar, av komplex och osäker karaktär, såsom utvecklingen av kapitalmarknaderna, penningmängden och inflationsnivån, vilka påverkar funktionen hos Eurosystemet och systemen för betalning och lån, dels måste göra politiska, ekonomiska och sociala val som kräver avvägningar och kompromisser mellan de olika mål som avses i artikel 127.1 FEUF, vars huvudsakliga mål är bibehållandet av prisstabiliteten. (Se, för ett liknande resonemang, generaladvokaten Cruz Villalóns förslag till avgörande Gauweiler m.fl., C-62/14, REU, EU:C:2015:7, punkt 111 och där angiven rättspraxis. Se även, för ett liknande resonemang och analogt, dom Arcelor/Europaparlamentet och

rådet, punkt 53 ovan, EU:T:2010:54, punkt 143 och där angiven rättspraxis, och dom av den 16 december 2011, Enviro Tech Europe och Enviro Tech International/kommissionen, T-291/04, REU, EU:T:2011:760, punkt 125 och där angiven rättspraxis).

69 Slutligen har domstolen, när det gäller institutionernas normgivningsverksamhet, inbegripet ECB:s antagande av akter med allmän räckvidd, såsom beslut 2012/153, slagit fast att den restriktiva ståndpunkten när det gäller unionens ansvar vid utövandet av denna normgivningsverksamhet förklaras av hänsyn till dels att den lagstiftande verksamheten – även då det finns en domstolskontroll av rättsakters lagenlighet – inte får hindras av att det är möjligt att väcka skadeståndstalan, när allmänintresset inom unionen kräver att det antas normativa bestämmelser som kan skada enskildas intressen, dels att unionens ansvar – i ett normativt sammanhang för vilket det är utmärkande att det finns ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, vilket är nödvändigt för genomförandet av gemenskapens politik på ett visst område – endast kan göras gällande om den berörda institutionen på ett uppenbart och allvarligt sätt har överskridit gränserna för sina befogenheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 september 2008, FIAMM m.fl./rådet och kommissionen, C-120/06 P och C-121/06 P, REG, EU:C:2008:476, punkt 174).

70 De grunder sökandena har åberopat till stöd för att det skulle vara fråga om ett rättsstridigt handlande ska prövas mot bakgrund av dessa kriterier.

ECB:s påstått rättsstridiga handlande

– Inledande synpunkter

71 Enligt sökandena har ECB gjort sig skyldig till flera rättsstridiga handlanden som kan medföra ansvar för unionen, nämligen för det första ingåendet av utbytesavtalet av den 15 februari 2012 med Republiken Grekland, vilket sökanden har gjort gällande att tribunalen ska förplikta ECB att inge, för det andra ECB:s vägran att delta i omstruktureringen av den grekiska statsskulden, vilken utgjorde ett villkor för Republiken Grekland för att erhålla nytt finansiellt stöd och, för det tredje, ECB:s antagande av beslut 2012/153 i vilket godtagandet av grekiska skuldinstrument som säkerheter för ett återköpsprogram endast beviljades de nationella centralbankerna, trots att dessa skuldinstrument inte uppfyllde kreditkvalitetskraven.

72 ECB har bestritt att den skulle ha åsidosatt en rättslig bestämmelse som har till syfte att ge rättigheter åt enskilda. De bestämmelser som påstås ha åsidosatts avser gäldenären Republiken Greklands ställning, då ECB begränsat sig till att uttrycka sin ståndpunkt beträffande möjligheten eller avsaknaden av möjlighet till PSI och endast spelat en rådgivande roll inom den så kallade trojkan. ECB har preciserat att den inte har någon rättslig eller ekonomisk anknytning till sökandena. Den är varken gäldenär eller emittent av de skuldinstrument som innehas av sökandena, utan är själv borgenär i förhållande till Republiken Grekland. Vidare har ECB inte agerat ”direkt mot sökandena”, utan iakttagit det ansvar som den har enligt FEUF och särskilt dess artikel 127, inom ramen för förvaltningen av den grekiska statsskuldskrisen. Således är de bestämmelser som sökandena har åberopat inte tillämpliga på den roll som den spelade inom ramen för PSI och ger dem inte någon rättighet som skyddar dem.

– Grunden avseende åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

73 Inom ramen för den första grunden har sökandena gjort gällande att de handlanden som avses i punkt 71 ovan utgör ett åsidosättande av principen om skydd för de berättigade förväntningar som innehavarna av grekiska skuldinstrument hade, eftersom de stred mot de försäkringar som de efter varande följande ordförandena för ECB, Jean-Claude Trichet och Mario Draghi, samt medlemmar i dess styrelse, lämnat. Enligt dessa uttalanden är för det första de grekiska skuldinstrument som ECB innehar inte föremål för ett ”frivilligt” utbyte. För det andra finns det ingen risk att Republiken

Grekland underlåter att betala och för det tredje är en framtvingad omstrukturering av den grekiska statsskulden inte möjlig. För det fjärde är privata borgenärs delaktighet i en sådan omstrukturering endast möjlig på frivillig grund. För det femte är en minskning av det nominella värdet av dessa skuldinstrument omöjlig och för det sjätte skulle, om en sådan situation trots allt inträffade, de grekiska skuldinstrumenten aldrig godtas som säkerheter. Enligt sökandena är dessa precisa, ovillkorliga och samstämmiga garantier från godkända och tillförlitliga källor av sådan art att de väcker välgrundade förväntningar hos rättssubjekt, vilka drabbats av ECB:s senare rättsstridiga handlanden, bland vilka ingår utbytesavtalet av den 15 februari 2012. Sökandena har i repliken preciserat att ECB:s ingående av ett hemligt och diskriminerande utbytesavtal, i intressekonflikt på grund av sin egen ställning som borgenär i förhållande till Republiken Grekland, för att undkomma omstruktureringen av den grekiska statsskulden och för att försätta sig i en ställning som prioriterad borgenär, strider mot artikel 5 FEU och rättssäkerhetsprincipen. Inom ramen för denna omstrukturering är ECB:s roll inte begränsad till en rent rådgivande verksamhet, eftersom den har medverkat i den i egenskap av medlem och huvudaktör i trojkan med egna beslutsbefogenheter och underskrifter.

- 74 ECB har i huvudsak invänt att dess pressmeddelanden och dess tjänstemäns offentliga uttalanden tvärtom tydligt visade och upplyste dels om att PSI inte omfattades av ECB:s behörighetsområde och att besluten om PSI hade fattats av de oberoende regeringarna, dels om att krisen avseende statsskulderna i Europa innebar betydande potentiella risker knutna till investeringar i grekiska skuldinstrument. I en publikation av ECB den 6 juni 2011 togs uttryckligen frågan om konsekvenserna av en PSI upp och varnades för de nackdelar som kunde följa av ett "oförsiktigt och automatiskt" genomförande av detta instrument. Således visar de relevanta handlingarna att ECB inte har spelat någon avgörande eller beslutande roll inom ramen för antagandet av PSI och att ingen av de ståndpunkter som den gett uttryck för inom gränserna för sitt mandat skulle kunna förstås av sökandena som en garanti för att en sådan PSI inte skulle antas. Varje försiktig och upplyst läsare av nämnda handlingar borde ha vetat att en PSI utgjorde en av möjligheterna och att antagandet av denna uteslutande omfattades av Republiken Greklands rättsliga och politiska ansvar. Då det inte gjorts något uttalande om ett entydigt uteslutande av möjligheten till en PSI, fanns det ingen precis, ovillkorlig och samstämmig garanti för detta från ECB:s sida.
- 75 Det följer av fast rättspraxis att rätten att åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar omfattar varje rättssökande person hos vilken en unionsinstitution har väckt berättigade förväntningar. För att kunna åberopa detta skydd krävs dock att tre kumulativa villkor är uppfyllda. Det ska för det första föreligga preciserade garantier som är ovillkorliga och samstämmiga och som härrör från behöriga och tillförlitliga källor och som meddelats den berörde av unionsinstitutionerna. Garantierna ska för det andra leda till en berättigad förväntning hos mottagaren. De ska för det tredje vara förenliga med tillämpliga bestämmelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 mars 2011, *AJD Tuna*, C-221/09, REU, EU:C:2011:153, punkterna 71 och 72, dom av den 14 mars 2013, *Agrargenossenschaft Neuzelle*, C-545/11, REU, EU:C:2013:169, punkterna 23–25 och där angiven rättspraxis, dom av den 18 juni 2010, *Luxemburg/kommissionen*, T-549/08, REU, EU:T:2010:244, punkt 71, och dom av den 27 september 2012, *Applied Microengineering/kommissionen*, T-387/09, REU, EU:T:2012:501, punkterna 57 och 58 och där angiven rättspraxis).
- 76 Det ska vidare erinras om att även om möjligheten att göra anspråk på skydd för berättigade förväntningar, såsom en grundläggande princip i unionsrätten, tillkommer varje näringsidkare hos vilken en institution har väckt grundade förhoppningar, är det likväl så att när en försiktig och medveten näringsidkare kan förutse att en unionsåtgärd kommer att vidtas som kan påverka hans intressen, kan han inte åberopa en sådan princip när denna åtgärd har vidtagits. Näringsidkare kan inte heller med fog förvänta sig att rådande förhållanden ska bestå när dessa kan ändras inom ramen för unionsinstitutionernas skön. Detta gäller särskilt på ett sådant område som penningpolitiken, vilken ständigt är föremål för anpassning med hänsyn till förändringarna i de ekonomiska förhållandena (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 september 2009, *Plantanol*, C-201/08, REG, EU:C:2009:539, punkt 53 och där angiven rättspraxis, *AJD Tuna*, punkt 75 ovan, EU:C:2011:153,

punkt 73, Agrargenossenschaft Neuzelle, punkt 75 ovan, EU:C:2013:169, punkt 26, och av den 19 oktober 2005, Cofradía de pescadores "San Pedro de Bermeo" m.fl./rådet, T-415/03, REG, EU:T:2005:365, punkt 78).

- 77 Det ska således bedömas huruvida pressmeddelandena och de offentliga uttalandena från vissa av ECB:s medlemmar utgjorde precisa, ovillkorliga och samstämmiga garantier från godkända och tillförlitliga källor som hade kunnat skapa berättigade förväntningar för sökandena avseende att värdet på deras grekiska skuldinstrument inte skulle underställas ett obligatoriskt värderingsavdrag.
- 78 Det ska i detta hänseende påpekas att sökandenas pressmeddelanden och offentliga uttalanden har varierande syften och innehåll. Det rör sig för det första i huvudsak om förklaringar som gjorts mellan april och juni 2011 av ECB:s ordförande vid tidpunkten, Jean-Claude Trichet, och av Mario Draghi, hans utsedde efterföljare, vilka bland annat uttryckte ECB:s uttalade och upprepade motstånd till en omstrukturering av den grekiska statsskulden och till selektiv betalningsunderlåtelse av Republiken Grekland. Vidare har sökandena åberopat ett offentligt uttalande av Bini Smaghi, medlem i ECB-rådet, av den 16 juni 2011 och en förklaring av honom, den 15 september 2011, angående "förbättring av unionens ram för ekonomisk styrning och stabilitet, särskilt inom euroområdet".
- 79 När det gäller Mario Draghis och Jean-Claude Trichets uttalanden, kan det konstateras att dessa uttalanden, mot bakgrund för det första av deras generella karaktär, för det andra av att ECB saknar behörighet – vilket de med fog underströk i dessa uttalanden – att besluta om en eventuell omstrukturering av statsskulden för en medlemsstat som påverkats av en selektiv underlåtelse att betala, och för det tredje, av den osäkerhet som vid tidpunkten rådde på finansmarknaderna, särskilt beträffande den framtida utvecklingen av Republiken Greklands ekonomiska situation, inte kunde klassificeras som precisa och ovillkorliga garantier från godkända och tillförlitliga källor, och detta i än mindre utsträckning beträffande ett eventuellt icke-antagande från denna medlemsstats sida av ett beslut om en sådan omstrukturering. Även om ECB var knutet till övervakningen av utvecklingen av Republiken Greklands ekonomiska situation inom ramen för den trojka som bildats av ECB, internationella valutafonden IMF och kommissionen, hade den inte behörighet att besluta om en sådan åtgärd, vilken i huvudsak, om inte uteslutande, omfattas av den berörda medlemsstats budgetmyndigheters behörighet, bland annat lagstiftningsmakten, och i viss mån, av medlemsstaternas samordning av den ekonomiska politiken enligt artikel 120 FEUF och följande artiklar. Under dessa omständigheter skulle motståndet mot en sådan omstrukturering, såsom det upprepade gånger uttryckts offentligt av Jean-Claude Trichet och Mario Draghi i ett klimat av växande osäkerhet för aktörerna på finansmarknaderna, tolkas så att det hade en rent politisk-ekonomisk räckvidd. I synnerhet åsyftade de som gjorde förklaringarna, genom att förfara på detta sätt, en ytterligare försämring av ekonomin vid den tidpunkten, eller ett eventuellt obestånd för Republiken Grekland, vars skuldinstrument som potentiellt inte skulle komma att återbetalas inte längre skulle kunna godtas av ECB och av de nationella centralbankerna som säkerheter inom ramen för Eurosystemets lånetransaktioner (se beslut 2012/133 som antogs senare) och vidare de risker som en sådan utveckling skulle kunna medföra för det ekonomiska systemets stabilitet och för Eurosystemets funktion i dess helhet. Det ska tilläggas att detta motstånd från ECB:s efter varandra följande ordförandes sida åtföljdes av precisionen att, för det fall en sådan betalningsunderlåtelse emellertid skulle inträffa och de berörda medlemsstaterna skulle besluta om en omstrukturering av statsskulden, skulle ECB kräva att denna omstrukturering hade stöd i tillräckliga garantier för att skydda dess integritet och upprätthålla finansmarknadernas stabilitet och förtroende. Av detta följer att ECB, genom att göra detta, inte heller har väckt några grundade förhoppningar beträffande bibehållandet av dess motstånd vid fall av motsatt beslut av de berörda medlemsstaterna att genomföra en sådan omstrukturering, eller beträffande dess eventuella rättsliga – obefintliga – kapacitet att förebygga ett sådant synsätt.
- 80 När det gäller Bini Smaghis uttalanden ska det påpekas att han begränsat sig till att offentligt ange dels att ECB inte kunde delta i en "förlängning av den grekiska statsskuldens löptid", eftersom det skulle strida mot de bestämmelser som är tillämpliga på den, dels att en eventuell omstrukturering av en

medlemsstats statsskuld, om den skulle visa sig nödvändig, endast skulle vara möjlig på grundval av en överenskommelse mellan borgenärer och gäldenärer. I detta sammanhang nämnde han uttryckligen möjligheten för medlemsstaterna i euroområdet att anta klausuler för kollektiva åtgärder som skulle underlätta för nämnda borgenärer och gäldenärer att nå en överenskommelse om en rättvis fördelning av bördan. I motsats till vad sökandena har gjort gällande utesluter inte dessa påståenden en eventuell förekomst eller beslut om en omstrukturering av den grekiska statsskulden eller en underlåtelse att betala från Republiken Greklands sida, utan beskriver endast ECB:s begränsade handlingsutrymme i ett sådant sammanhang och de villkor på vilka en sådan omstrukturering skulle kunna eller borde verkställas. Vidare kan det inte av detta utläsas någon precis och ovillkorlig garanti som avser att ECB slutligen skulle motsätta sig en sådan omstrukturering av den grekiska statsskulden om den skulle beslutas av medlemsstaterna eller de behöriga organen eller att den inte, i förekommande fall, i någon form skulle medverka till en sådan åtgärd.

- 81 Följaktligen utgör inte, i förevarande fall, de offentliga uttalandena av ECB:s medlemmar som sökandena har åberopat några precisa, ovillkorliga och samstämmiga garantier som avser att utesluta en eventuell omstrukturering av den grekiska statsskulden. Dessa uttalanden härrör inte heller från godkända och tillförlitliga källor i den mening som avses i rättspraxis, varför talan inte kan vinna bifall såvitt avser grunden avseende ett åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar.
- 82 För fullständighetens skull ska det emellertid, liksom ECB har gjort gällande, preciseras att en investerares köp av statsobligationer per definition utgör en transaktion som innebär en viss ekonomisk risk, eftersom den är underställd osäkerheten i kapitalmarknadernas utveckling, och att vissa av sökandena till och med har förvärvat skuldinstrument under den period då Republiken Greklands finanskris var som mest allvarlig. Mot bakgrund av Republiken Greklands ekonomiska situation och osäkerheterna vid den aktuella tidpunkten, kan de berörda investerarna emellertid inte påstå sig ha agerat i egenskap av försiktiga och upplysta näringsidkare, i den mening som avses i den rättspraxis som anges ovan i punkt 76, som kunde göra gällande att det fanns grundade förväntningar. Tvärtom förväntades dessa investerare, mot bakgrund av de offentliga uttalanden som sökandena har åberopat till stöd för deras invändningar (se punkt 78 ovan), känna till den ytterst instabila ekonomiska situation som avgör förändringarna av värdet av de grekiska skuldinstrument som de förvärvat samt den icke försumbara risken för en, om än selektiv, underlåtenhet att återbetala från Republiken Greklands sida. Vidare skulle inte, liksom ECB har anfört, en försiktig och upplyst näringsidkare som hade kännedom om dessa offentliga uttalanden ha kunnat utesluta risken för en omstrukturering av den grekiska statsskulden, mot bakgrund av de skilda åsikter som i detta hänseende fanns inom medlemsstaterna i euroområdet och övriga inblandade organ, såsom kommissionen, Internationella valutafonden IMF och ECB.
- 83 Slutligen räcker det, eftersom sökandena även i detta sammanhang har gjort gällande ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen, att påpeka att de inte har anfört något ytterligare konkret argument som anger att ECB:s handlande vid händelserna före omstruktureringen av den grekiska statsskulden skulle ha bidragit till utformningen av bestämmelser som inte var tillräckligt tydliga, precisa och förutsebara i detta avseende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 juni 2005, VEMW m.fl., C-17/03, REG, EU:C:2005:362, punkt 80 och där angiven rättspraxis), och inte tillät de enskilda att få exakt vetskap om de skyldigheter som de har enligt dessa bestämmelser (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 29 april 2004, Sudholz, C-17/01, REG, EU:C:2004:242, punkt 34 och där angiven rättspraxis). Således kan inte heller denna invändning om åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen godtas.
- 84 Följaktligen har sökandena inte visat något åsidosättande från ECB:s sida av principen om skydd för berättigade förväntningar eller, i detta sammanhang, rättssäkerhetsprincipen, som skulle kunna medföra utomobligatoriskt ansvar för ECB.

– Grunden avseende åsidosättande av principen om likabehandling av "privata borgenärer" och klausulen om deltagande på samma villkor (*pari passu*)

85 Sökandena har såvitt avser den andra grunden gjort gällande att ECB har åsidosatt principen om likabehandling av de privata borgenärerna i den mening som avses i bland annat artiklarna 20 och 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, då ECB och de nationella centralbankerna, genom genomförandet av utbytesavtalet av den 15 februari 2012, garanterade att de grekiska skuldinstrument som de hade i sina respektive portföljer inte omfattades av omstruktureringen av den grekiska statsskulden med tillämpning av klausulerna om kollektiva åtgärder och var immuniserade mot en minskning av värdet på dessa portföljer. Genom de beteenden som avses i punkt 71 ovan har ECB, utan att beakta intressena hos de privata borgenärerna och spararna, däribland sökandena, åsidosatt denna princip. Principen om likabehandling av alla borgenärer och sparare gäller även på internationell nivå, som sedvana, och borde klassificeras som en allmän unionsrättslig princip eller ett direkt och särskilt uttryck för den allmänna principen om ickediskriminering enligt artikel 10 FEUF samt artiklarna 20 och 21 i stadgan om de grundläggande rättigheterna. Den så kallade klausulen om *conditio creditorum* eller *pari passu*, som innebär att borgenärer behandlas på samma villkor avseende betalning, oberoende av deras ordning, är således även tillämplig på ECB. Således godtog ECB i sitt pressmeddelande av den 6 september 2012 om lanseringen av programmet för direkta monetära transaktioner "samma behandling (*pari passu*) som för privata eller andra borgenärer avseende de skuldinstrument som emitterats av länderna i euroområdet och förvärvats av Eurosystemet inom ramen för de direkta monetära transaktionerna, i enlighet med villkoren i dessa skuldinstrument". Följaktligen gav ECB:s förvärv av de grekiska skuldinstrumenten inom ramen för det återköpsprogram som infördes genom beslut 2010/281 inte banken någon särskild ställning, och den tog en lånerisk likvärdig med risken för varje annan privat eller institutionell investerare. Sökandena var, i deras egenskap av innehavare av grekiska skuldinstrument, liksom ECB och de nationella centralbankerna, privaträttsliga borgenärer i förhållande till Republiken Grekland och den skada som de lidit skulle kunna orsaka samma systemeffekter på den europeiska ekonomin. På grund av det tidigare utbytet av skuldinstrument i ECB:s och de nationella centralbankernas portföljer mot nya skuldinstrument, skulle dessa ha kunnat falla utanför Republiken Greklands "styrda och maskerade underlåtelse [att betala]" med den verkan att de övriga skuldinstrument som inte kunde omfattas av ett sådant utbyte och som blev tvungna att konfronteras med denna medlemsstats "resterande betalningskapacitet" nedvärderades. ECB och de nationella centralbankerna förbehöll sig således en ställning som "prioriterade" borgenärer på bekostnad av den privata sektorn, med hänvisning till deras penningpolitiska uppdrag. Dessutom underställde ECB, genom sitt beslut 2012/153, olagligen godtagandet av de grekiska skuldinstrumenten det villkoret att de nationella centralbankerna skulle beviljas ett program för återköp av skuldinstrument med lågt kreditbetyg i Eurosystemets lånetransaktioner. Sökandena har bestritt att denna olika behandling skulle vara objektivt berättigad av offentliga intressen eller bestämmelser i fördraget, eftersom artikel 127.1 FEUF, artikel 3.3 och 3.4 FEU och artikel 13 FEU inte föreskriver något sådant undantag. Under alla omständigheter har ECB inte visat på vilket sätt utbytesavtalet av den 15 februari 2012 och det för de nationella centralbankerna förbehållna återköpsprogrammet skulle omfattas av dess utrymme för skönsmässig bedömning på det penningpolitiska området, bidra till prisstabiliteten inom euroområdet och vara proportionerligt och nödvändigt.

86 ECB har bestritt att principen om likabehandling av borgenärer är tillämplig inom ramen för privaträttsliga avtalsklausuler, då emittenten av skuldinstrumenten hade en möjlighet, och inte en skyldighet, att inkludera den i de handlingar som åtföljde dessa instrument. Det rör sig inte om någon universell eller folkrättslig bestämmelse, eller någon allmän grundlagsbestämmelse inom medlemsstaterna, och än mindre om en allmän unionsrättslig princip, eftersom tillämpningen av den beror på nämnda emittents val. Även om den påstådda skyldigheten att iaktta nämnda princip var en överordnad unionsrättslig bestämmelse, skulle den skapa rättsliga skyldigheter enbart för emittenten av skulden, det vill säga i förevarande mål den grekiska staten, och inte för dess borgenärer. ECB har vidare bestritt att den är en med sökandena jämförbar borgenär i förhållande till Republiken

Grekland, eftersom dessa är investerare som söker hög avkastning och har gjort en uteslutande privat investering. Tvärtom har ECB köpt grekiska skuldinstrument på andrahandsmarknaden enbart inom ramen för det offentliga mandat som den tilldelats med stöd av artikel 127.1 FEUF, jämförd med artikel 3.3 och 3.4 FEU och artikel 13.1 FEU, vilket bekräftades i eurogruppens uttalande av den 21 februari 2012 och i motiveringen till den grekiska lagen nr 4050/2012. Således beslöt ECB, genom sitt beslut 2010/281, i syfte att bibehålla prisstabiliteten enligt artikel 127.1 FEUF, att initiera ett tidsbegränsat program för värdepappersmarknaderna, inom ramen för vilket ECB och de nationella centralbankerna bland annat köpte värdepapper som emitterats av Republiken Grekland. Dessa köp hade till syfte att upprätthålla "ett gott fungerande av mekanismen för överföring av penningpolitiken, som är avgörande för att säkerställa prisstabiliteten och underlätta 'en effektiv penningpolitik vars målsättning är prisstabilitet på medellång sikt', genom att säkerställa ... likviditeten på marknaderna för privata och offentliga skuldinstrument inom euroområdet ...", det vill säga av skäl som är väldigt olika dem som bestämde andra privata borgenärs investeringsbeslut. Vidare har Eurosystemet, i avsaknad av uteslutande av PSI i de grekiska skuldinstrument som innehas av Eurosystemets centralbanker, inbegripet av den grekiska centralbanken, rubbats i sitt finansiella och funktionella oberoende i den mening som avses i artikel 130 FEUF genom att dess kapacitet att återfinansiera kreditinstituten och ingripa på kapitalmarknaderna med tillämpning av artikel 18.1 i stadgan har inskränkts. Då de aktuella situationerna inte kan jämföras, saknar sökandena således stöd för sitt påstående att det föreligger en olik behandling.

- 87 För det första anser tribunalen att det ska undersökas huruvida det handlande som ECB klandras för utgör ett åsidosättande av principen om likabehandling, såsom den stadgas i artiklarna 20 och 21 i stadgan om de grundläggande rättigheterna (dom av den 18 juli 2013, Sky Italia, C-234/12, REU, EU:C:2013:496, punkt 15), som ECB, i egenskap av unionsinstitution har en skyldighet att iakttå såsom en överordnad unionsrättslig bestämmelse som skyddar enskilda. Enligt principen om likabehandling krävs nämligen att jämförbara situationer inte får behandlas på olika sätt och att olika situationer inte får behandlas likadant utom om sådan behandling kan motiveras objektivt. Frågan huruvida olika situationer är jämförbara ska bedömas med hänsyn till samtliga omständigheter som kännetecknar dem. Dessa omständigheter ska bland annat bestämmas och bedömas utifrån föremålet för och syftet med den unionsrättsakt som medför den ifrågavarande skillnaden i behandling. Dessutom ska principerna och målsättningarna för det område rättsakten härrör ifrån beaktas (se dom av den 16 december 2008, Arcelor Atlantique och Lorraine m.fl., C-127/07, REG, EU:C:2008:728, punkterna 23, 25 och 26 samt där angiven rättspraxis, och dom av den 12 maj 2011, Luxemburg/Europaparlamentet och rådet, C-176/09, REU, EU:C:2011:290, punkterna 31 och 32).
- 88 I förevarande fall utgår emellertid sökandena från en felaktig premiss genom att göra gällande att alla enskilda som har förvärvat grekiska skuldinstrument, dels i egenskap av "privata" sparare eller borgenärer i Republiken Grekland, dels ECB och de nationella centralbankerna inom Eurosystemet, i förhållande till principerna och syftena med de relevanta bestämmelser på vilka det handlande som har gjorts gällande grundade sig, befann sig i en jämförbar eller identisk situation avseende tillämpningen av den allmänna principen om likabehandling. Med detta argument bortses i synnerhet från att ECB och nämnda nationella centralbanker, genom att köpa grekiska skuldinstrument, bland annat på grundval av beslut 2010/281, agerade inom utövandet av deras huvudsakliga uppdrag, med stöd av artikel 127.1 och 127.2 FEUF och särskilt av artikel 18.1 första strecksatsen i stadgan, i syfte att bibehålla prisstabiliteten och en god förvaltning av penningpolitiken, samt inom de gränser som fastställts genom bestämmelserna i nämnda beslut (se skäl 5 i detta beslut).
- 89 Således var för det första programmet för köp av statsskuldinstrument, inbegripet grekiska, som infördes genom beslut 2010/281, grundat på artikel 127.2 första stycket FEUF och särskilt på artikel 18.1 i stadgan och ingick, mot bakgrund av den ekonomiska kris som den grekiska staten stod inför, bland "de rådande exceptionella omständigheterna på finansmarknaderna, som kännetecknas av svåra spänningar inom vissa marknadssegment som försvåra[de] den penningpolitiska transmissionsmekanismen och därmed även en effektiv penningpolitik vars målsättning är prisstabilitet på medellång sikt". Enligt detta beslut var detta program således avsett att "utgör[a] en

del av Eurosystemets gemensamma penningpolitik” med målsättningen att ”åter få värdepappersmarknaderna att fungera normalt och återställa en fungerande transmissionsmekanism för penningpolitiken” (skäl 2–4 i nämnda beslut). Dessa skäl har inte i sig bestritts av sökandena som begränsar sig till att grunda jämförbarheten av de aktuella situationerna på den enda omständigheten att såväl de privata investerarna som de centralbanker inom Eurosystemet som har förvärvat grekiska skuldinstrument är borgenärer i förhållande till den grekiska staten vilka har lika rättigheter.

- 90 Det ska i detta sammanhang erinras om att följande föreskrivs i artikel 18.1 första strecksatsen i stadgan: ”För att förverkliga målen för ECBS och utföra dess uppgifter får ECB och de nationella centralbankerna” bland annat ”verka för de finansiella marknaderna genom att köpa och sälja fordringar och lätt omsättningsbara värdepapper med leverans (omgående eller på termin) ... såväl i euro som i andra valutor ...”. Av detta följer att programmet för återköp av statsskuldinstrument och följaktligen Eurosystemets centralbankers återköp av sådana skuldinstrument var en del av huvudmålen för ECBS i den mening som avses i artikel 127.1 och 127.2 FEUF, jämförd med artikel 282.1 FEUF, och att dessa åtgärder, mer konkret, byggde på den behörighet som föreskrivs i artikel 18.1 första strecksatsen i stadgan. Vidare följer av denna sistnämnda bestämmelse att dessa centralbankers köp av statsobligationer på andrahandsmarknaden endast har till syfte att uppnå huvudmålen för ECBS och att genomföra dess uppgifter, vilket utesluter varje skäl som inte omfattas av detta mål, bland annat avsikten att uppnå hög avkastning genom investeringar eller genom spekulativa transaktioner.
- 91 Det kan således konstateras att sökandena, i egenskap av investerare eller sparare som har handlat för egen räkning och i deras enbart privata intresse att uppnå en maximal avkastning på deras investeringar, befann sig i en annan situation än Eurosystemets centralbanker. Även om nämnda banker, enligt tillämplig privaträtt, vid köpet av statsobligationerna liksom de privata investerarna förvärvade en ställning som borgenärer i förhållande till den emitterande gäldenärstaten, kan inte enbart denna gemensamma nämnare motivera att det ska anses att de befinner sig i en liknande eller identisk situation som nämnda investerare. Ett sådant synsätt enbart antaget mot bakgrund av privaträtten beaktar varken den rättsliga ramen för centralbankernas förvärv av nämnda skuldinstrument eller de allmänrättsliga syften som skulle eftersträvas med dessa i detta sammanhang med stöd av tillämpliga primärrättsliga bestämmelser, vars principer och mål ska beaktas vid bedömningen av huruvida de aktuella situationerna är jämförbara mot bakgrund av den allmänna principen om likabehandling (se ovan i punkt 87 nämnda rättspraxis).
- 92 Således kan den slutsatsen dras att sökandena, i egenskap av privata investerare som har köpt grekiska skuldinstrument enbart för sina privata förmögenhetsintressen, oavsett det exakta skälet till deras investeringsbeslut, befann sig i en annan situation än Eurosystemets centralbanker vars investeringsbeslut uteslutande styrdes av mål av allmänt intresse, såsom de avses i artikel 127.1 och 127.2 FEUF, jämförd med artikel 282.1 FEUF, samt artikel 18.1 första strecksatsen i stadgan. Eftersom de båda aktuella situationerna inte är jämförbara, kan således ingående och genomförandet av utbytesavtalet av den 15 februari 2012 inte utgöra ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen.
- 93 För det andra har sökanden inte heller någon grund för att göra gällande att de privata investerarna och Eurosystemets centralbanker skulle befinna sig i jämförbara situationer avseende den verkan på den europeiska ekonomin som effekterna av minskningen av värdet på deras fordringar har. Enligt sökandena kan de kostnader som föreskrivs enbart för de privata investerarna inom ramen för omstruktureringen av den grekiska statsskulden ”ha samma systematiska inverkan på den europeiska ekonomin” som ett jämbördigt deltagande av Eurosystemets centralbanker i nämnda omstrukturering, från vilken dessa banker dragit sig undan genom att genomföra utbytesavtalet av den 15 februari 2012. Även om det antas att sökandena genom detta argument avser göra gällande att PSI och förfarandet enligt klausulerna om kollektiva åtgärder var av sådan art att de allvarligt kunde inskränka de privata och institutionella investerarnas förtroende till det inneboende värdet i de grekiska skuldinstrumenten och följaktligen i den grekiska statens trovärdighet som gäldenär – en farhåga som låg bakom ECB:s ursprungliga motsättning mot Republiken Grekland selektiva

underlåtelse att återbetala och den partiella omstruktureringen av dess statsskuld (se punkterna 78–80 ovan) – har de inte preciserat och bekräftat att dessa konsekvenser skulle vara jämförbara med dem som Eurosystemets centralbanker skulle lida och att de skulle kunna störa fungerandet av nämnda system på samma sätt. Tvärtom skulle nämnda bankers eventuella delaktighet i omstruktureringen av en statsskuld som en medlemsstat i euroområdet har, mot bakgrund av det totala beloppet av de grekiska skuldinstrument som nämnda centralbanker förvärvat och innehaft, såsom sökandena själva har angett det, oavsett huruvida denna delaktighet är rättsenlig eller inte enligt artikel 123 FEUF (se punkt 114 ovan), riskera att påverka Eurosystemets ekonomiska integritet i dess helhet och, särskilt, dess kapacitet att ingripa på de finansiella marknaderna och att återfinansiera låneinstitutionerna med stöd av artikel 18.1 första och andra strecksatserna i stadgan. Det ska i detta hänseende preciseras att statsobligationerna samtidigt utgör säkerheter som dessa centralbanker normalt sätt ska godta för lånetransaktioner inom Eurosystemet och för att bibehålla de nationella låneinstitutionernas tillgång till likvida medel (se punkt 6 i den ovan i punkt 4 nämnda riktlinjen). Av detta följer att inte heller invändningen att ECB och Eurosystemets nationella centralbanker förbehöll sig en ställning som ”prioriterade” borgenärer på bekostnad av den privata sektorn ”med hänvisning till deras penningpolitiska uppdrag” kan godtas.

94 För det tredje kan inte, i detta sammanhang, sökandens argument att ECB, genom sitt beslut 2012/153, olagligen skulle ha underställt godtagandet av grekiska skuldinstrument villkoret att de nationella centralbankerna skulle beviljas ett program för återköp av skuldinstrument med lågt kreditbetyg i eurosystemets lånetransaktioner godtas. I den mån detta argument har till syfte att göra gällande en olik behandling från ECB:s sida på bekostnad av privata investerare och i synnerhet sökandena, har dessa även underlåtit att precisera och bekräfta att de befann sig i en situation motsvarande de nationella centralbankernas situation. Som tribunalen tidigare har slagit fast, i sitt beslut Accorinti m.fl./ECB, punkt 44 ovan (EU:T:2014:611, punkterna 76–78), hade skyldigheten för Republiken Grekland att tillhandahålla en höjning av krediten till förmån för de nationella centralbankerna i form av ett program för köp, även om den hade sin rättsliga grund i beslut 2012/153, endast till syfte att garantera bibehållandet av möjligheten för nämnda centralbanker att godta de grekiska skuldinstrumenten som lämpliga garantier för lånetransaktioner inom Eurosystemet i den mening som avses i artikel 18.1 andra strecksatsen i stadgan, eftersom nämnda skuldinstrument utan en sådan höjning av krediten inte längre skulle ha uppfyllt Eurosystemets minimikrav avseende kreditkvalitetströskeln enligt de relevanta kriterierna i de allmänna handlingarna. Denna skyldighet garanterade således bibehållandet av det handlingsutrymme som Eurosystemets centralbanker hade enligt bestämmelserna i artikel 127.1 och 127.2 FEUF, jämförd med artikel 282.1 FEUF, samt artikel 18.1 första och andra strecksatserna i stadgan, och avsåg följaktligen en situation som inte var jämförbar med den situation i vilken de privata investerarna befann sig. Eftersom de sistnämnda hade förvärvat och innehade grekiska skuldinstrument för enbart privata ändamål befann de sig i en annan situation än Eurosystemets centralbanker med behörigheter och skyldigheter enligt ovannämnda bestämmelser. Av detta följer att sökandena inte, med stöd av principen om likabehandling, kunde göra gällande en motsvarande fördel av ett program för köp av deras skuldinstrument av den grekiska staten.

95 Liksom tribunalen tidigare slog fast i sitt beslut Accorinti m.fl./ECB, punkt 44 ovan (EU:T:2014:611, punkt 85), garanterade under alla omständigheter den höjning av krediten som det beslutades om genom artikel 1.1 i beslut 2012/153 ett bibehållande godtagande av alla de grekiska skuldinstrument som omfattades av nämnda kredithöjning, inbegripet dem som hade varit föremål för skuldkonverteringen enligt klausulerna om kollektiva åtgärder. Således skyddade nämnda beslut dessa skuldinstrument, bland annat dem som hade innehafts och bytts ut av sökandena, mot en ytterligare förlust som skulle ha kunnat följa av försämringen av deras kreditbetyg, eller av Republiken Greklands obestånd. Av detta följer att sökandena, i detta avseende, inte heller har grund för att göra gällande att en olik behandling har skett till nackdel för dem.

- 96 Av detta följer att sökandena, när det gäller de aspekter och beteenden som anförts, inbegripet utbytesavtalet av den 15 februari 2012 och beslut 2012/153, inte befann sig i situationer som var jämförbara eller identiska med eurosistemets centralbankers situationer, som hade kunnat motivera ett fastställande av att ett åsidosättande av principen om likabehandling föreligger.
- 97 Följaktligen har sökandena inte visat något åsidosättande från ECB:s sida av principen om likabehandling som skulle kunna medföra utomobligatoriskt ansvar för ECB.
- 98 Vidare ska det, när det gäller invändningarna grundade på *pari passu*-klausulen, för det första påpekas att det inte har visats att det finns någon sådan bestämmelse inom unionens rättsordning.
- 99 Det kan i detta hänseende konstateras att den omständigheten som sökandena har gjort gällande, nämligen att Principles Consultative Group (nedan kallad PCG) i sin rapport med rubriken "Principles for Stable Capital Flows and Fair Debt Restructuring in Emerging Markets" av 2010, föreslog ett erkännande, beträffande "framväxande marknader", av en tillämpning av *pari passu*-klausulen på internationell nivå, är irrelevant när det gäller frågan huruvida en sådan bestämmelse existerar inom unionens rättsordning. Sökandena kan på samma sätt inte heller med framgång åberopa rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1). Tvärtom konstateras i denna förordning att det finns stora skillnader i detta hänseende mellan de olika medlemsstaterna, inbegripet beträffande utformningen av de förmånsrätter som vissa borgenärer åtnjuter (skäl 11 i denna förordning). Vidare begränsades denna förordning till att fastställa enhetliga lagvalsregler, bland annat i syfte att samordna fördelningen av behållningen av genomförandet för att i största möjliga utsträckning behålla likabehandlingen mellan borgenärerna (skälen 21 och 23 i nämnda förordning).
- 100 I den mån en bestämmelse om *pari passu* innebär en likabehandling av borgenärer utan att beakta de olika situationer i vilka bland annat de privata investerarna, å ena sidan, och Eurosistemets centralbanker vid utövandet av deras uppdrag enligt artikel 127 FEUF och artikel 18 i stadgan, å den andra sidan, befinner sig i skulle erkännandet av en sådan bestämmelse inom unionens rättsordning dessutom kunna strida mot principen om likabehandling såsom den anges i punkt 87 ovan.
- 101 För det andra kan följaktligen endast införandet av bestämmelsen i avtalsklausulerna, inbegripet dem som avser emittering och försäljning av statsobligationerna, som styr förhållandet mellan en obligations emittent/gäldenär och innehavare/borgenär, i förekommande fall, ge en *pari passu*-klausul en rättsligt bindande karaktär. Denna bindande karaktär är således avhängig ett självständigt beslut av emittenten av de aktuella obligationerna, bland annat inom ramen för de allmänna villkor som följer med emitteringen, att underkasta sig tillämpningen av nämnda klausul genom att åta sig att behandla sina borgenärer lika. Som ECB med fog har gjort gällande följer det vidare av detta att emittenten av de grekiska skuldinstrumenten som i förevarande fall kan vara bunden av *pari passu*-klausulen är den grekiska staten i sig och inte Eurosistemets centralbanker i egenskap av borgenärer och innehavare av dessa skuldinstrument.
- 102 Slutligen kan inte sökandena med framgång åberopa ECB:s beslut om OMT, vilket antogs senare än de för målet relevanta omständigheterna och som enligt dess villkor och dess specifika tillämpningsområde, nämligen förekomsten av ett fullskaligt makroekonomiskt anpassningsprogram eller ett förebyggande program inom EFSF/ESM, avser situationer som inte är jämförbara med situationen avseende den kris utan motstycke avseende statsskulden som Republiken Grekland konfronterades med i början av år 2012 och inom ramen för vilka tillämpningen av *pari passu*-klausulen just beror på de emitteringsvillkor som beviljades den gäldenär som emitterat de berörda skuldinstrumenten (se punkt 37 ovan).
- 103 Följaktligen kan talan inte vinna bifall på denna grund.

– Grunden avseende maktmissbruk och åsidosättande av principerna om proportionalitet, ”inre sammanhang och rationalitet”

- 104 Såvitt avser den tredje grunden har sökandena gjort gällande att ECB har gjort sig skyldigt dels till maktmissbruk, eftersom ECB inte förfogar över något utrymme för skönsmässig bedömning – eller åtminstone har använt detta på ett otillbörligt sätt – för att skydda sin finansiella budget mot förluster som privata borgenärer måste utstå, dels till åsidosättande av principerna om proportionalitet, ”inre sammanhang och rationalitet” som följer av bestämmelserna i artikel 5.4 FEU, jämförd med artikel 296 FEUF. Genom att i sitt eget och de nationella centralbankernas intresse bevilja sig en förmånlig behandling på bekostnad av de privata borgenärerna och samtidigt använda makt som sökandena inte förfogar över, har ECB gjort sig skyldig till maktmissbruk. En sådan åtgärd omfattas nämligen inte av en penningpolitik som är avsedd att garantera prisstabiliteten. Vidare har ECB, genom utbytesavtalet av den 15 februari 2012, skyddat sina finansiella tillgångar genom att undvika att drabbas av de förluster som enbart de privata borgenärerna och spararna fått bära, och detta utan att förfoga över något utrymme för skönsmässig bedömning i detta avseende eller, åtminstone, genom att använda detta utrymme på ett otillbörligt sätt, ”bland annat genom att fastställa den kreditförstärkning som stats- och regeringscheferna i euroområdet beslutade om den 21 juli 2011”. Enligt sökandena följer detta maktmissbruk av avsaknaden av motivering beträffande det konkreta syfte som ECB eftersträvar med de antagna åtgärderna som således, även i detta avseende, är godtyckliga. ECB:s handlande var motiverat av det avgörande eller exklusiva syftet att skapa en ställning som prioriterad borgenär som, till skillnad från de privata borgenärerna, kunde undkomma omstruktureringen av den grekiska statsskulden. Under alla omständigheter iakttog ECB:s handlande och beslut inte principerna om proportionalitet, inre sammanhang och rationalitet. Slutligen har ECB, genom att vid förhandlingen av utbytesavtalet med Republiken Grekland underlåta att beakta de privata investerarnas särskilda situation, åsidosatt överordnade unionsrättsliga bestämmelser och på ett allvarligt och uppenbart sätt överskridit gränserna för utövandet av dess befogenheter. Således var de privata borgenärerna ensamma om att, på ett omotiverat och ”besträffande” sätt, behöva utsättas för de negativa följderna av den påtvingade omstruktureringen av den grekiska statsskulden, trots att ECB, den största borgenären, undkom dessa. Minskningen av det nominella värdet av de grekiska skuldinstrument som omfattades av PSI skulle säkert ha varit mindre om ECB vederbörligen hade deltagit i denna omstrukturering på samma sätt som de privata borgenärerna.
- 105 ECB har yrkat att talan inte ska vinna bifall på denna grund. Den har gjort gällande att den endast spelade en rådgivande roll inom ramen för den komplexa förhandlingsprocess på politisk och makroekonomisk nivå som syftade till att stödja flera borgenärer och andra finansiella institut i syfte att undvika att Republiken Grekland inställde sina betalningar och som slutligen ledde till PSI. Vidare ankommer det inte på ECB att motivera den lagstiftning som Republiken Grekland har antagit med hänsyn till proportionalitetsprincipen. Mot bakgrund av att Republiken Greklands beslut att utesluta ECB från deltagande i PSI var förenligt med unionsrätten, kan inte ECB:s rådgivande verksamhet anses utgöra ett otillbörligt utnyttjande av dess makt. Förhandlingen av utbytesavtalet av den 15 februari 2012 var nödvändig ur teknisk synpunkt för att säkerställa genomförandet av det beslut som den grekiska lagstiftaren hade antagit. Det fanns ingen intressekonflikt inom ECB, vars verksamhet överensstämde med dess skyldighet att skydda sin ekonomiska självständighet för att kunna fortsätta att utöva sina uppdrag enligt EUF-fördraget.
- 106 Det ska inledningsvis understrykas att en rättsakt endast innebär maktmissbruk om det på grundval av objektiva, relevanta och samstämmiga uppgifter framgår att den har antagits uteslutande, eller åtminstone huvudsakligen, för att uppnå andra mål än dem som angetts eller för att kringgå ett förfarande som särskilt föreskrivs i fördraget, i syfte att komma till rätta med situationen i det konkreta fallet (se dom av den 23 oktober 2008, People’s Mojahedin Organization of Iran/rådet, T-256/07, REG, EU:T:2008:461, punkt 151 och där angiven rättspraxis).

- 107 Det ska påpekas att sökandena, genom denna grund, har ifrågasatt huruvida ECB:s handlande var lagligt i huvudsak av samma skäl som dem som angetts till stöd för den första och den andra grunden. Mot bakgrund av de överväganden som anges i punkterna 87–96 ovan, har sökandena emellertid inte lyckats lägga fram objektiva, relevanta och samstämmiga bevis som styrker att ECB, genom det handlande som lagts den till last, har gjort sig skyldig till maktmissbruk, på ett otillbörligt sätt har utnyttjat sitt breda utrymme för skönsmässig bedömning enligt artikel 127.1 och 127.2 FEUF, jämförd med artikel 18.1 första och andra strecksatserna i stadgan, eller på ett uppenbart och allvarligt sätt har överträtt gränserna för detta utrymme för skönsmässig bedömning eller dess behörighet på området för penningpolitiken i den mening som avses i de principer om vilka det erinras i punkterna 67–69 ovan.
- 108 Således kan inte skapandet, genom ingående och genomförande av utbytesavtalet av den 15 februari 2012, av Eurosystemets centralbankers påstådda ”ställning som prioriterad borgenär” för att undkomma omstruktureringen av den grekiska statsskulden enligt PSI och med stöd av tillämpningen av klausulerna om kollektiva åtgärder anses som ett missbruk eller ett överskridande av gränserna för ECB:s behörighet. Tvärtom ingår dessa åtgärder i utövandet av dess grundläggande befogenheter och uppdrag genom att de specifikt avser att bibehålla dessa centralbankers handlingsutrymme och att säkerställa att Eurosystemet fortsatt fungerar väl (se punkt 93 ovan). Detsamma gäller beslut 2012/153 i den mån det tvingade Republiken Grekland att till de nationella centralbankerna tillhandahålla en kreditförstärkning för att dessa skulle kunna fortsätta att godta de grekiska skuldinstrumenten som lämpliga garantier för lånetransaktioner inom Eurosystemet i den mening som avses i artikel 18.1 andra strecksatsen i stadgan (se punkt 94 ovan).
- 109 Följaktligen kan invändningarna om maktmissbruk eller missbruk av förfarandet inte leda till bifall av talan.
- 110 Slutligen är de skäl som har anförts till stöd för invändningarna om ett åsidosättande av principerna om proportionalitet, ”inre sammanhang och rationalitet” och om ett åsidosättande till följd av ”bestämmelserna i artikel 5.4 EUF, jämförd med artikel 296 FEUF” så korta, vaga och oprecisa att de inte gör det möjligt att förstå i vilken mån dessa invändningar skiljer sig från dem som redan har prövats och som inte kan godtas. Följaktligen kan inte heller dessa invändningar godtas.
- 111 Således kan talan inte vinna bifall såvitt avser de invändningar som har anförts inom ramen för den tredje grunden och invändningarna kan inte medföra utomobligatoriskt ansvar för ECB.

– Grunden avseende åsidosättande av artiklarna 123 FEUF och 127 FEUF samt artikel 21 i stadgan

- 112 Som fjärde grund har sökandena gjort gällande att ECB har åsidosatt artiklarna 123 FEUF och 127 FEUF samt artikel 21 i stadgan. ECB har på ett uppenbart och allvarligt sätt överträtt sitt breda utrymme för skönsmässig bedömning enligt dessa bestämmelser genom att förhandla fram utbytesavtalet av den 15 februari 2012 och genom att uppnå en ställning som prioriterad borgenär som inte föreskrevs i gällande bestämmelser. Detta är i än högre grad fallet då ECB befann sig i en intressekonflikt, mot bakgrund av dess ställning inom trojkan och eurogruppen, som borgenär i förhållande till Republiken Grekland och som penningpolitikens väktare i den mening som avses i artikel 127 FEUF. Dessa åtgärder kan inte berättigas av ECB:s oberoende eller autonomi, såsom de erkänns i fördraget, eftersom de ingripanden och penningpolitiska ingrepp beträffande vilka ECB har behörighet är avsedda att eftersträva unionens allmänna mål och måste iaktta unionsrätten, inbegripet likabehandlingsprincipen. Sökandena har tillagt att ”antingen har ECB, genom maktmissbruk eller missbruk av förfarandet, åsidosatt de befogenheter som den har enligt artikel 127 FEUF, eller så har den åsidosatt artikel 123 FEUF”. Enligt sökandena är visserligen prisstabilitet penningpolitikens syfte, men en finansiell stabilitet som uppnås genom ett stöd som beviljas genom förvärv av statsobligationer av länder inom eurozonen som möter svårigheter omfattas inte av Eurosystemets uppdrag.

- 113 ECB har yrkat att talan inte ska vinna bifall på denna grund.
- 114 Det räcker att konstatera att det argument som har framförts till stöd för denna grund är synnerligen vagt och kortfattat och i stor utsträckning överlappar det som framförts till stöd för den andra och den tredje grunden, varför de överväganden som anförts i punkterna 87–96 och 107–110 ovan i tillämpliga delar gäller även här. Vidare är detta argument inbördes motstridigt eftersom det är avsett att styrka ett åsidosättande av artikel 123, jämförd med artikel 21 i stadgan. Liksom sökandena själva har gjort gällande hade det handlande som ECB har klandrats för, och i synnerhet ingåendet av utbytesavtalet av den 15 februari 2012, nämligen till syfte att undvika att Eurosystemets centralbanker deltog i omstruktureringen av den grekiska statsskulden genom att offra en del av värdet på de grekiska skuldinstrument som de hade i sina respektive portföljer. Det ska emellertid påpekas att ett sådant ovillkorligt deltagande just skulle riskera att klassificeras som ett ingripande med en verkan som motsvarar verkan av nämnda centralbankers direkta förvärv av statsobligationer, vilket är förbjudet enligt artikel 123 FEUF.
- 115 Således kan inte talan bifallas såvitt avser de invändningar som har anförts inom ramen för den fjärde grunden och dessa invändningar kan inte medföra utomobligatoriskt ansvar för ECB.
- 116 Mot bakgrund av dessa överväganden ska slutsatsen dras att ingen av de grunder avseende rättsstridighet som sökandena har gjort gällande kan uppfylla det första villkoret för att medföra ett utomobligatoriskt ansvar för ECB, i den mening som avses i artikel 340 tredje stycket FEUF. Således kan skadeståndsyrkandena inte bifallas, i den mån de är grundade på ECB:s utomobligatoriska ansvar på grund av ett rättsstridigt handlande, enbart av det skälet och utan att det är nödvändigt att bedöma villkoret avseende huruvida skadan är reell och huruvida det finns ett orsakssamband mellan det påstådda handlandet och den åberopade skadan.

2. ECB:s utomobligatoriska ansvar till följd av en lagenlig åtgärd

- 117 Sökandena har i andra hand gjort gällande att de har lidit en onormal och särskild skada i den mening som avses i rättspraxis vilken ger dem rätt till ersättning även utan en rättsstridig åtgärd från ECB:s sida. De anser sig i förevarande fall ha utsatts för en inskränkning av deras äganderätt som innebär ett oproportionerligt och oacceptabelt ingrepp, som påverkar själva kärnan i denna rättighet, genom att det nominella värdet av dessa skuldinstrument minskats på ett oproportionerligt sätt.
- 118 ECB har bestritt såväl att det skulle föreligga ett system med ansvar på grund av en laglig unionsrättslig akt som att det i förevarande fall skulle ha inträffat en onormal och särskild skada.
- 119 När det gäller unionens utomobligatoriska ansvar på grund av en lagenlig verksamhet som innebär normgivning, följer det av domstolens fasta praxis, som i tillämpliga delar gäller ECB:s utomobligatoriska ansvar enligt artikel 340 FEUF tredje stycket FEUF, att det utifrån en jämförelse mellan medlemsstaternas rättsordningar inte, på unionsrättens nuvarande stadium, går att fastställa ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar för ECB på grund av lagenlig verksamhet som innebär normgivning (se dom av den 14 oktober 2014, Buono m.fl./kommissionen, C-12/13 P och C-13/13 P, REU, EU:C:2014:2284, punkt 43 och där angiven rättspraxis). I förevarande mål omfattas emellertid vissa av de åtgärder som sökandena syftar på, däribland beslut 2012/153, av ECB:s utövande av sin normativa beslutsmakt. Således och av denna enda anledning kan skadeståndstalan inte vinna bifall när det gäller de åtgärder med allmän räckvidd som ECB har vidtagit eller dess vägran att vidta en sådan åtgärd, såsom de anges i punkt 71 ovan.
- 120 Det ska vidare preciseras att sökandena inte i förevarande mål kan påstå sig ha lidit en onormal och särskild skada som kan motivera ett sådant ansvar för det fall det trots allt skulle erkännas principiellt. Det följer nämligen av fast rättspraxis dels att en skada är "onormal" om den överskrider gränserna för de ekonomiska risker som hänger samman med verksamheten i den berörda sektorn (se dom av den

7 november 2012, Syndicat des thoniers méditerranéens m.fl./kommissionen, T-574/08, REU, EU:T:2012:583, punkt 78 och där angiven rättspraxis). Vidare ska skadan klassificeras som "särskild" om den berörda åtgärden påverkar en särskild kategori näringsidkare på ett oproportionerligt sätt jämfört med andra näringsidkare (dom av den 28 april 1998, Dorsch Consult/rådet och kommissionen, T-184/95, REG, EU:T:1998:74, punkt 80, och av den 10 februari 2004, Afrikanische Frucht-Compagnie och dom Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/rådet och kommissionen, T-64/01 et T-65/01, REG, EU:T:2004:37, punkt 151).

- 121 I förevarande mål överskrider den av sökandena åberopade skadan inte gränserna för de ekonomiska risker som hänger samman med verksamheten i finanssektorn, bland annat med de transaktioner som avser förhandlingsbara instrument som har emitterats av en stat, särskilt när denna stat, liksom Republiken Grekland från slutet av 2009, har ett minskat kreditbetyg. Tvärtom görs sådana transaktioner, oberoende av den allmänna principen att varje borgenär ska stå risken för att dess gäldenär hamnar på obestånd, inbegripet när gäldenären är en stat, på särskilt fluktuerande marknader, på vilka det ofta förekommer oförutsägbaheter och okontrollerbara risker när det gäller såväl minskning som ökning av värdet på sådana skuldinstrument, vilket kan uppmana till spekulation för att uppnå en hög avkastning inom en kort tidsperiod. Således borde sökandena, även om de inte alla har gett sig in i spekulativa transaktioner, vara medvetna om dessa oförutsägbaheter och risker beträffande en eventuellt betydande förlust av värdet på de förvärvade skuldinstrumenten. Detta är i än högre grad fallet då den emitterande grekiska staten redan före den ekonomiska krisens början år 2009 konfronterades med en skuldsättning och ett betydande underskott. Följaktligen kan inte den skada som sökandena lidit på grund av PSI klassificeras som "onormal" i den mening som avses i ovannämnda rättspraxis.
- 122 Det är inte heller möjligt att klassificera denna skada som "särskild", eftersom sökandena, på samma sätt som alla övriga privata investerare, visserligen med undantag för eurosystemets centralbanker, underställdes PSI och den mekanismen för diskontering som grundas på den grekiska lagen nr 4050/2012. Under dessa förutsättningar och mot bakgrund av det stora antalet berörda investerare, som identifieras genom denna lag på ett allmänt och objektiva sätt, bland annat utifrån de berörda skuldinstrumentens serienummer, kan sökandena inte anses tillhöra en viss kategori näringsidkare som påverkades på ett oproportionerligt sätt jämfört med andra näringsidkare.
- 123 Mot bakgrund av dessa överväganden ska talan ogillas i sin helhet, utan att tribunalen behöver pröva huruvida de bevis som ingetts för första gången i repliken kan tas upp till sakprövning, förplikta ECB att inge utbytesavtalet av den 15 februari 2012 eller begära att ett expertutlåtande inhämtas för att fastställa beloppet av de skador som sökandena har lidit.

Rättegångskostnader

- 124 Enligt artikel 134.1 i tribunalens rättegångsregler ska rättegångsdeltagare som har tappat målet förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. ECB har yrkat att sökandena ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat målet ska yrkandet bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

följande:

- 1) **Talan ogillas.**
- 2) **M. Alessandro Accorinti och de andra sökandena vars namn förekommer i bilagan förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.**

Prek

Labucka

Kreuschitz

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 7 oktober 2015.

Underskrifter

Bilaga

Michael Acherer, Bressanone (Italien),

Giuliano Agostinetti, Mestre (Italien),

Marco Alagna, Milano (Italien),

Riccardo Alagna, Milano,

Agostino Amalfitano, Forio (Italien),

Emanuela Amsler, Turin (Italien),

Francine Amsler, Turin,

Alessandro Anelli, Bellinzago Novarese (Italien),

Angelo Giovanni Angione, Potenza (Italien),

Giancarlo Antonelli, Vérone (Italien),

Giuseppe Aronica, Licata (Italien),

Elisa Arsenio, Sesto San Giovanni (Italien),

Pasquale Arsenio, Sesto San Giovanni,

Luigi Azzano, Concordia Sagittaria (Italien),

Giovanni Baglivo, Lecce (Italien),

Mario Bajeli, Bergamo (Italien),

Mario Stefano Baldoni, Matera (Italien),

Giulio Ballini, Lonato (Italien),
Antonino Barbara, Neapel (Italien),
Armida Baron, Cassola (Italien),
Paolo Baroni, Rom (Italien),
Lucia Benassi, Scandiano (Italien),
Michele Benelli, Madignano (Italien),
Erich Bernard, Lana (Italien),
Flaminia Berni, Rom,
Luca Bertazzini, Monza (Italien),
Adriano Bianchi, Casale Corte Cerro (Italien),
Massimiliano Bigi, Montecchio Emilia (Italien),
Daniele Fabrizio Bignami, Milano,
Sergio Borghesi, Coredo (Italien),
Borghesi Srl, med säte i Cles (Italien),
Sergio Bovini, Cogoletto (Italien),
Savino Brizzi, Turin,
Annunziata Brum, Badiola (Italien),
Christina Brunner, Laives (Italien),
Giovanni Busso, Caselette (Italien),
Fabio Edoardo Cacciuttolo, Milano,
Vincenzo Calabrò, Rom,
Carlo Cameranesi, Ancona (Italien),
Giuseppe Campisciano, Besana in Brianza (Italien),
Allegra Canepa, Pisa (Italien),
Luca Canonaco, Como (Italien),
Piero Cantù, Vimercate (Italien),
Fabio Capelli, Tortone (Italien),

Gianluca Capello, San Remo (Italien),
Sergio Capello, San Remo,
Filippo Caracciolo Di Melito, Lucca (Italien),
Mario Carchini, Carrare (Italien),
Elena Carra, Rom,
Claudio Carrara, Nembro (Italien),
Filippo Carosi, Rom,
Ivan Michele Casarotto, Verona,
Anna Maria Cavagnetto, Turin,
Gabriele Lucio Cazzulani, Segrate (Italien),
Davide Celli, Rimini (Italien),
Antonio Cerigato, Ferrare (Italien),
Paolo Enrico Chirichilli, Rom,
Celestino Ciocca, Rom,
Mariagiuseppa Civale, Milano,
Benito Colangelo, Bollate (Italien),
Roberto Colicchio, Milano,
Edoardo Colli, Trieste (Italien),
Nello Paolo Colombo, Casatenovo (Italien),
Mario Concini, Tuenno (Italien),
Marika Congestrì, S. Onofrio (Italien),
Luigi Corsini, Pistoia (Italien),
Maria Chiara Corsini, Genua (Italien),
Aniello Cucurullo, Civitavecchia (Italien),
Roberto Cugola, Melara (Italien),
Roberto Cupioli, Rimini,
Giuseppe D'Acunto, Lucca,

Nazzareno D'Amici, Rom,
Stefano D'Andrea, Ancona,
Rosa D'Antonio, Ercolano (Italien),
Michele Danelon, Gruaro (Italien),
Piermaria Carlo Davoli, Milano,
Iole De Angelis, Rom,
Roberto De Pieri, Treviso (Italien),
Stefano De Pieri, Martellago (Italien),
Ario Deasti, San Remo,
Stefano Marco Debernardi, Aosta (Italien),
Gianfranco Del Mondo, Casoria (Italien),
Salvatore Del Mondo, Gaeta (Italien),
Gianmaria Dellea, Castelveccana (Italien),
Rocco Delsante, Langhirano (Italien),
Gianmarco Di Luigi, Sant'Antimo (Italien),
Alessandro Di Tomizio, Reggello (Italien),
Donata Dibenedetto, Altamura (Italien),
Angela Dolcini, Pavia (Italien),
Denis Dotti, Milano,
Raffaele Duino, San Martino Buon Albergo (Italien),
Simona Elefanti, Montecchio Emilia,
Maurizio Elia, Rom,
Claudio Falzoni, Besnate (Italien),
Enrico Maria Ferrari, Rom,
Giuseppe Ferraro, Pago Vallo Lauro (Italien),
Fiduciaria Cavour Srl, med säte i Rom,
Giorgio Filippello, Caccamo (Italien),

Giovanni Filippello, Caccamo,
Dario Fiorin, Venedig (Italien),
Guido Fortunati, Verona,
Achille Furioso, Agrigente (Italien),
Monica Furlanis, Concordia Sagittaria,
Vitaliano Gaglianese, San Giuliano Terme (Italien),
Antonio Galbo, Palermo (Italien),
Gianluca Gallino, Milano,
Giandomenico Gambacorta, Rom,
Federico Gatti, Besana in Brianza,
Raffaella Maria Fatima Gerardi, Lavello (Italien),
Mauro Gini, Bressanone,
Barbara Giudiceandrea, Rom,
Riccardo Grillini, Lugo (Italien),
Luciano Iaccarino, Verona,
Vittorio Iannetti, Carrare,
Franz Anton Inderst, Marlenigo (Italien),
Alessandro Lepore, Giovinazzo (Italien),
Hermann Kofler, Merano (Italien),
Fabio Lo Presti, Ponte San Pietro (Italien),
Silvia Locatelli, Brembate (Italien),
Nicola Lozito, Grumo Appula (Italien),
Rocco Lozito, Grumo Appula,
Fabio Maffoni, Soncino (Italien),
Silvano Maffoni, Orzinuovi (Italien),
Bruno Maironi Da Ponte, Bergamo (Italien),
Franco Maironi Da Ponte, Bergamo,

Michele Maironi Da Ponte, Bergamo,
Francesco Makovec, Lesmo (Italien),
Concetta Mansi, Matera,
Angela Marano, Melito di Napoli (Italien),
Bruno Marchetto, Milano,
Fabio Marchetto, Milano,
Sergio Mariani, Milano,
Lucia Martini, Scandicci (Italien),
Alessandro Mattei, Treviso,
Giorgio Matterazzo, Seregno (Italien),
Mauro Mazzone, Verona,
Ugo Mereghetti, Brescia (Italien),
Ugo Mereghetti, i Fulvia Mereghettis namn och på hennes vägnar, Casamassima (Italien),
Vitale Micheletti, Brescia,
Giuseppe Mignano, Genua,
Fabio Mingo, Ladispoli (Italien),
Giovanni Minorenti, Guidonia Montecelio (Italien),
Filippo Miuccio, Rom,
Fiduciaria Cavour Srl, Rom,
Fulvio Moneta Caglio de Suvich, Milano,
Giancarlo Monti, Milano,
Angelo Giuseppe Morellini, Besana in Brianza,
Barbara Mozzambani, San Martino Buon Albergo,
Mario Nardelli, Gubbio (Italien),
Eugenio Novajra, Udine (Italien),
Giorgio Omizzolo, Baone (Italien),
Patrizia Paesani, Rom,

Daniela Paietta, Arona (Italien),
Luigi Paparo, Volla (Italien),
Davide Pascale, Milano,
Salvatore Pasciuto, Gaeta,
Sergio Pederzani, Ossuccio (Italien),
Aldo Perna, Neapel,
Marco Piccinini, San Mauro Torinese (Italien),
Nicola Piccioni, Soncino,
Stefano Piedimonte, Neapel,
Mauro Piliego, Bolzano (Italien),
Vincenzo Pipolo, Rom,
Johann Poder, Silandro (Italien),
Giovanni Polazzi, Milano,
Santo Pullarà, Rimini,
Patrizio Ragusa, Rom,
Rosangela Raimondi, Arluno (Italien),
Massimo Ratti, Milano,
Gianni Resta, Imola (Italien),
Giuseppe Ricciarelli, San Giustino (Italien),
Enrica Rivi, Scandiano,
Maria Rizescu, Pesaro (Italien),
Alessandro Roca, Turin,
Mario Romani, Milano,
Claudio Romano, Neapel,
Gianfranco Romano, Pisticci (Italien),
Ivo Rossi, Nettuno (Italien),
Alfonso Russo, Scandiano,

Iginio Russolo, San Quirino (Italien),
Francesco Sabato, Barcelona (Spanien),
Giuseppe Salvatore, Silvi (Italien),
Luca Eudilio Sarzi Amadè, Milano,
Tiziano Scagliola, Terlizzi (Italien),
Antonio Scalzullo, Avellino (Italien),
Liviano Semeraro, Gavirate (Italien),
Laura Liliana Serpente, Ancona (Italien),
Maria Grazia Serpente, Ancona,
Luciana Serra, Milano,
Giuseppe Silecchia, Altamura,
Paolo Sillani, Bergamo,
Vincenzo Solombrino, Neapel,
Patrizia Spiezia, Casoria,
Alberto Tarantini, Rom,
Halyna Terentyeva, Concordia Sagittaria,
Vincenzo Tescione, Caserta (Italien),
Riccardo Testa, Cecina (Italien),
Salvatore Testa, Pontinia (Italien),
Nadia Toneatti, Trieste,
Giuseppe Ucci, Como,
Giovanni Urbanelli, Pescara,
Giuseppina Urciuoli, Avellino,
Amelia Vaccaro, Chiavari (Italien),
Maria Grazia Valentini, Tuenno,
Nicola Varacalli, Occhieppo Superiore (Italien),
Giancarlo Vargiu, Bologna (Italien),

Salvatore Veltri Barraco Alestra, Marsala (Italien),

Roberto Vernerio, Milano,

Vincenza Vigilia, Castello d'Agogna (Italien),

Celso Giuliano Vigna, Castel San Pietro Terme (Italien),

Roberto Vignoli, Santa Marinella (Italien),

Georg Weger, Merano,

Albino Zanichelli, Busana (Italien),

Maurizio Zorzi, Ora (Italien),

Innehållsförteckning

Tillämpliga bestämmelser	2
Bakgrund	2
Förfarandet och parternas yrkanden	9
Rättslig bedömning	10
1. ECB:s utomobligatoriska ansvar på grund av en rättsstridig åtgärd	10
Upptagande till sakprövning	10
Prövning i sak	14
Villkoren för att ECB:s handlande ska leda till ansvar för unionen enligt artiklarna 268 FEUF och 340 FEUF	14
ECB:s påstått rättsstridiga handlande	15
– Inledande synpunkter	15
– Grunden avseende åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar	15
– Grunden avseende åsidosättande av principen om likabehandling av ”privata borgenärer” och klausulen om deltagande på samma villkor (pari passu)	19
– Grunden avseende maktnissbruk och åsidosättande av principerna om proportionalitet, ”inre sammanhang och rationalitet”	24
– Grunden avseende åsidosättande av artiklarna 123 FEUF och 127 FEUF samt artikel 21 i stadgan	25
2. ECB:s utomobligatoriska ansvar till följd av en lagenlig åtgärd	26
Rättegångskostnader	27